

Jedanaestogodišnjica rođenja Prestolonaslednika Petra, starešine jugoslovenskog Sokolstva

Već po jedanaesti put proslavili smo dne 6 septembra o. g. rodendan Nj. Vis. Prestolonaslednika Petra, našeg ljubljenog sokolskog starešine.

Mlad, čio, vedar, ispunja On našu dušu i naša srca najlepšim nadama, da će veran imenu slavom ovenčanog doma svojih otaca, biti dostojan i dorastao velikoj ulozi i velikoj zadaći koja Ga čeka u budućnosti našega naroda. Odgajivan u duhu sokolske ideje, koju je tako srdačno pogrio već u svojim mladim danima, zalag nam je, da će naš obljubljeni Prestolonaslednik i sokolski starešina visoko dignuti barjak slobode, bratstva i jednakosti u našem jugoslovenskom narodu i Slovenstvu uopšte. Njegovo vaspitanje, njegovo vladanje, zanimanje i bistрина duha obećavaju nam, da će naš Kraljevski Presto — kad to Providnost bude odredila — zasesti dostojan Naslednik našeg Kralja Aleksandra.

Sva je naša javnost, a naročito naše Sokolstvo, sa suzom radosnicom proslavilo i ovaj jedanaesti rodendan našeg sokolskog starešine, a mi sokolski naraštajci i naraštajke šaljemo Njemu i Njegovim uzvišenim Roditeljima srdačne sokolske i bratske čestitke.

Zdravo!

Sokolski Vidovdan u Sarajevu 28—29 juna

Veliki sokolski slet, koji se je održavao ove godine o Vidovdanu u Sarajevu, da se njime proslavi 25-godišnjica postojanja Sokolske župe Sarajevo i 20-godišnjica kada je u Sarajevu vrcnula prva iskra velikih oslobodilačkih ratova, bio je prava smotra snage i života našeg Sokolstva, a našeg seoskog Sokolstva napose. O tom se je sletu sjatilo u Sarajevu mnoštvo Sokolova iz čitave naše prostrane domovine, a učestvovali su mu iz osobite naklonosti i bratske ljubavi češkoslovački i ruski Sokoli dok su poslali brzopjavne pozdrave Junaci i poljski Sokoli. Tih dana Sarajevo poprimilo je naročito svečan izgled, u njemu je kipila sokolska snaga i sokolski život, da s pojačanim snagama produži onaj rad koji je započeo pred 25 odnosno 20 godina. Tih se je dana sjatilo u Sarajevu preko 32.000 učesnika, od toga ogromni broj seoskog Sokolstva, koje je naročito u našim pasivnim krajevima uhvatilo dubok i jak koren. Sve su se naše župe, sva su se naša društva i čete takmičile, ko će biti jače i brojnije zastupan na ovom jubilarnom sokolskom sletu. I zaista učešće sokolskog pripadništva prevazišlo je i najsmelijah očekivanja. Naše lepo Sarajevo jedva je primilo ove velike armije Sokolova i Sokolica. Ali svesno svog zadatka sarajevsko Sokolstvo izvršilo je svoju zadaću na sveopće zadovoljstvo. Slet je uspeo onako, kako su sami priređivači i svi sokolski pripadnici želeli da ispadne.

Međužupska takmičenja u prostim granama

Uoči velikih svečanih dana jubilarnog sleta u Sarajevu, na dan 27 juna, održala su se na sarajevskom sletištu velika međužupska natecanja u lakoj atletici i to župa za koje je ovaj slet bio obavezan.

Donosimo samo najbolje rezultate s ovih takmičenja:

Vrste: kao najbolja bila je župa Sarajevo sa 15.734,13 točaka, koja je dobila diplomu.

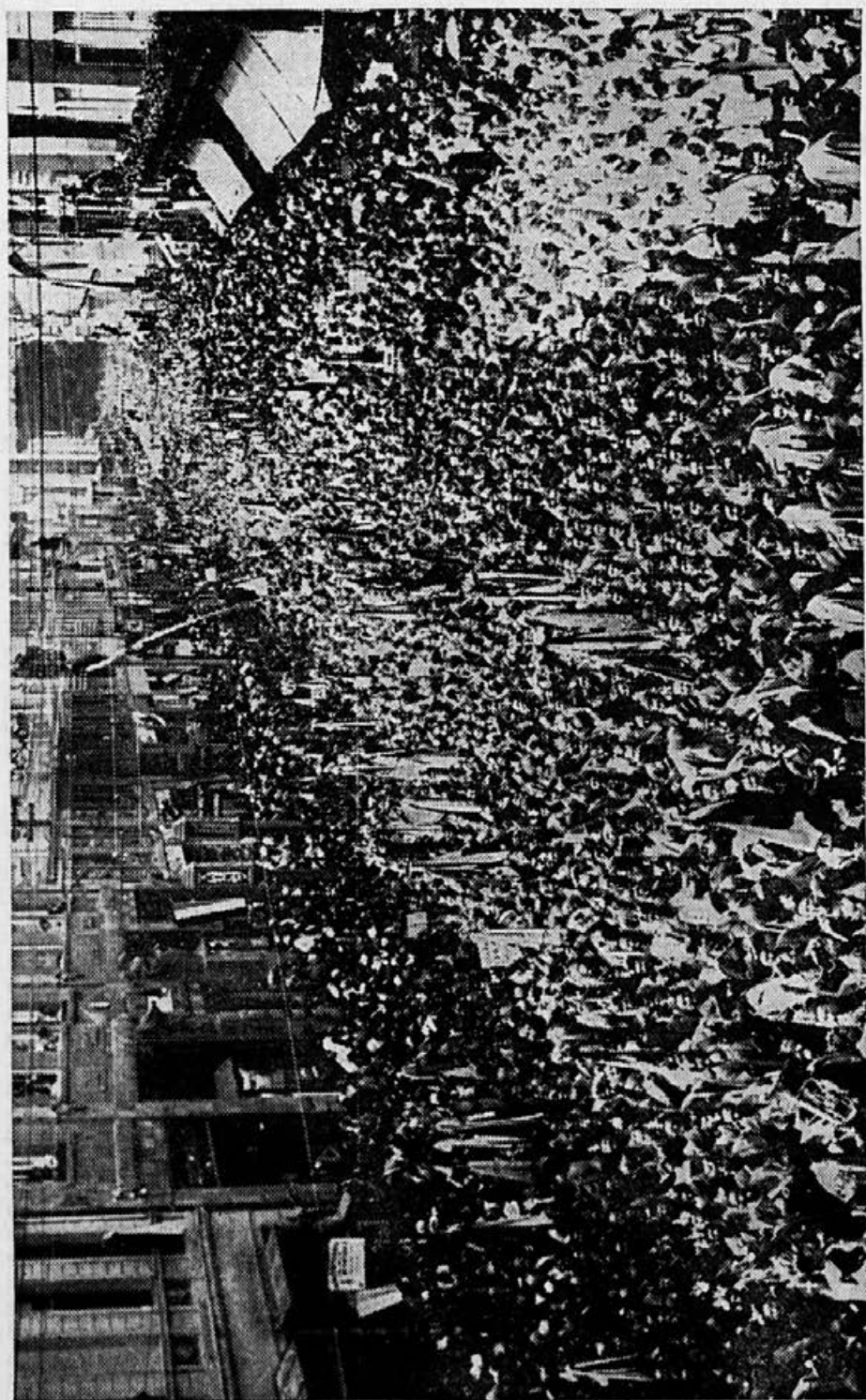
Pojedinci: prvi bio je br. Đurica Cvjetković, župa Sarajevo, društvo Sarajevo, sa 3.098,17 točaka. Osim njega dobilo je još šestoro braće diplome i zelene vence. Najbolji uspesi u pojedinim granama šesteroboja bili su sledeći: bacanje kugle: br. Ahmed Arslanagić, Trebinje — Mostar sa 11,73 m. Bacanje diska: br. Milorad Blečić, Trebinje — Mostar sa 32,23 m. Trčanje na 100 m: br. Đurica Cvjetković, Sarajevo, 11⁸/₁₀. Trčanje na 1500 m br. Novak Popadić, Foča — Sarajevo, s 4,52 i ⁹/₁₀ minute. Skok u visinu br. Dorđe Stark, Užice 156 cm. Skok u daljinu: br. Sava Sandić Bijeljina — Tuzla, 5,71 m.

Rezultat članica: po vrstama: prva župa Sarajevo sa 426 točaka, druga župa Mostar sa 400 točaka. Kao pojedinka plasirala se je na prvo mesto s. Jarka Bohaček, Visoko — Sarajevo sa 103 točke. Najbolji postignuti rezultati članica u pojedinim disciplinama troboja su sledeći: trčanje na 60 m: prva s. Jarka Bohaček — Visoko — Sarajevo, sa 9²/₁₀ sek. Bacanje kugle: prva s. Jarka Bohaček, Visoko, sa 7,58 m. Skok u visinu, prva s. Jarka Bohaček, 127 cm.

Glazbeno takmičenje

U okviru sarajevskog sleta održana su i prva takmičenja našeg Sokolstva, koja je priredio Savezni prosvetni odbor. S takmičenjima je rukovodio br. Svetolik Pašćan s naročitim ocenjivačkim odborom. Takmičili su sokolske glazbe, fanfare, tamburaški zborovi i narodni guslari. Iako je ovo bilo prvo takmičenje svoje vrste u našem Sokolstvu, ipak je ono pokazalo ogroman napredak naše glazbe u sokolskim redovima. I sam broj takmičara kao i izvođenje glazbenih komada pokazali su da naše Sokolstvo i u tom pogledu stoji na zavidnoj visini.

U takmičenju fanfara prve kategorije osvojilo je prvo mesto fanfara Sokolskog društva Vinkovci, dok je u takmičenju fanfara druge kategorije osvojila četvrto mesto. U takmičenjima glazbi prve kategorije osvojila je

Velikansveni zbor Sokolstva dne 29 juna na sletu u Sarajevu

glazba iz Prilepa četvrto mesto, a u takmičenju muzika druge kategorije Zagreb je osvojio prvo mesto. U takmičenjima zborova tambura bačkog sistema prve kategorije osvojila je Subotica prvo mesto, a u zborovima tambura bačkog sistema druge kategorije Sv. Ivan Zabno treće mesto; u takmičenjima zborova tambura sisačkog sistema prve kategorije Kotor Varoš, prvo mesto, a u drugoj kategoriji Srpske Moravice prvo mesto. Od guslara osvojio je prvo mesto br. Milovan Tomanović, Lijeva Rijeka — Cetinje.

Češkoslovačko Sokolstvo u Sarajevu

Da bi češkoslovačko Sokolstvo vidnim znakom dalo izraza svoje ljubavi i zahvalnosti junačkom Sarajevu, darovalo je ono putem brata Truhlarža pretседniku sarajevske opštine br. Muteveliću vrlo lep dar t. j. kip sv. Đorđa kako ubija aždaju. Kip je kopija spomenika sv. Đorđa, koji se nalazi u Pragu na starodnevnom Hradčanima, a potiče iz 15 veka. Ovom prilikom izrekao je topao govor br. Gangl i br. Truhlarž, a zahvalio im je br. Mutevelić.

Sokolska izložba

Sarajevsko Sokolstvo uredilo je prigodom sarajevskog sleta vrlo lepo uređenu sokolsku izložbu, u sklopu koje je bila i trezvenjačka i higijenska. U prisustvu pretstavnika Sokolstva, prestavnika vlasti i raznih organizacija otvorio je ovu izložbu vrlo lepim govorom br. dr. Vladimir Belajčić, koji je u svojem govoru prikazao rad i značaj Sokolstva Bosne i Hercegovine od svojih početaka pa do danas.

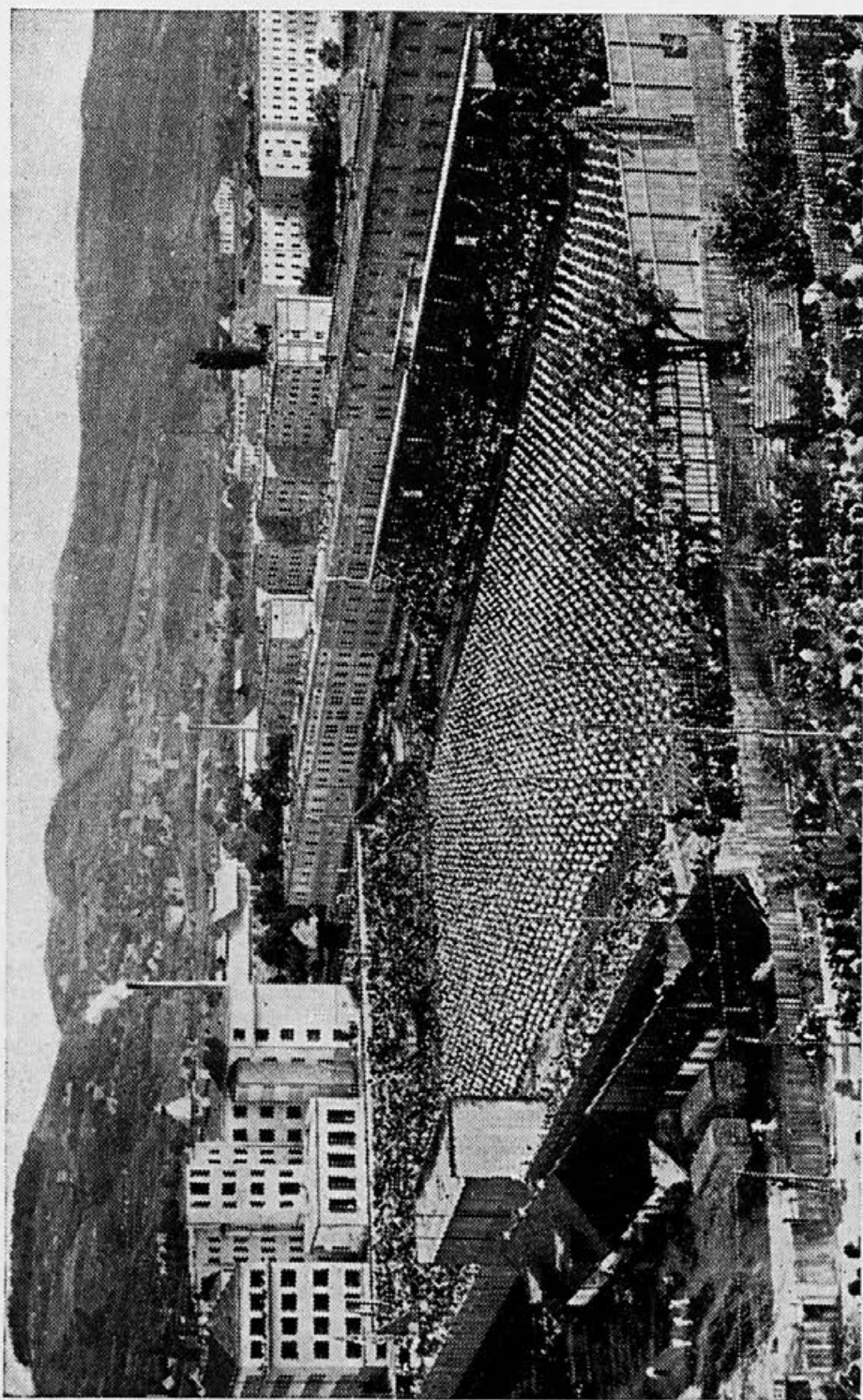
Slovensko veče u Oficirskom domu

Uoči Vidovdana održalo se je u Oficirskom domu Slovensko veče, na kojem su učestvovali pretstavnici našeg, češkoslovačkog i ruskog Sokolstva. Nakon otvirane sveslovenske himne »Hej Sloveni...!« izveo se je vrlo lep i uspeo program. Pored telovežbenih točaka, koje su izvodila društva iz raznih mesta naše otadžbine, nastupili su i pobednici s glazbenih takmičenja. Iza programa nastala je nevezana veselica s narodnim kolima.

Proslava 25-godišnjice Sokolske župe Sarajevo i 25-godišnjice starostovanja br. Besarovića

U Narodnom pozorištu dana 28 juna pre podne održale su se dve retke svečanosti: proslava 25-godišnjice Sokolske župe Sarajevo i proslava 25-godišnjice starostovanja br. dr. Vojislava Besarovića.

U dupkom punoj dvorani Narodnog pozorišta otvorio je svečanu sednicu br. dr. Vojislav Besarović, koji je prve reči uputio Njegovom Veličanstvu Kralju i našem sokolskom starešini Prestolonasledniku Petru. Iza toga u jakim potezima prikazuje postanak, razvitak i rad sarajevskog Sokolstva od god. 1903 pa sve do danas. Iza brata Besarovića progovorio je u sokolskom zanosu br. Engelbert Gangl, koji odaje puno priznanje sokolskim radnicima u ovim krajevima, priznanje na njihovom nesebičnom i požrtvovnom radu kako u današnje doba tako i u doba najtežih naših narodnih iskušenja. Nato br. starosta Gangl čestita br. Besaroviću 25-godišnjicu starostovanja i izručuje mu dar sokolskog Saveza, koji mu daruje lep sat s izrađenom slikom kovača na njemu. Iza br. Gangla uzeo je reč potstarešina češkoslovačkog Sokolstva br. Truhlarž, koji izražava puno priznanje i ljubav češkoslovačkog Sokolstva našem Sokolstvu, a naročito našem jubilarcu, uz poznatu lozinku: »Vernost za vernost!« Nato je uzeo reč br. Grđić koji evocira rad Sokolstva pre oslobođenja i po oslobođenju. Naročito daje priznanje jakom i nepretrganom radu br. Besarovića. U istom smislu govorio je i br. dr. Vidović, a svima se je zahvalio starešina župe br. Besarović s rečima: »Moji drugovi i ja bili smo svesni, da smo svojim radom samo vršili svoju dužnost. Zdravo!« Sa sviranjem himne »Hej Sloveni« ova je svečana sednica zaključena.

Sokolski slet u Sarajevu: Vozbe 2.500 Sokolica pred 40.000 gledalaca

Prvi javni nastup dne 28 juna

Prvi javni nastup, koji je bio dne 28 posle podne privabio je na krasno sletišće ogromno mnoštvo naroda. Već prepodnevni pokusi skupili su neočekivan broj gledalaca iz čega se je dalo zaključiti, da će popodnevni javni nastup biti odlično posećen. I nismo se prevarili u našim nadama. Već mnogo pre samog nastupa nagnulo je toliko mnoštvo sveta na sletišće, da je ono bilo prepuno; višak se je morao zadovoljiti da posmatra sokolske vežbe s obližnjih brda. Sva ta vreva, ti rojevi posetilaca koji su se takmičili ko će pre da dođe na sletišće, kao i ono more gledalaca na samom sletišću i oko njega pružalo je posmatraču krasnu, upravo divnu sliku šarolikog saga, koji se preleva na sunčanim zracima lepog junskog dana.

Javni nastup započeo je u 4 sata. Vodio ga je župski načelnik br. Lavrač i župska načelnica s. Dopuđa. Pratila je glazba Sokolskog društva Sarajevo. U prvoj tački nastupili su članovi sa sarajevskim prostim vežbama, njih 2520 na broju. Svoje vežbe izveli su vrlo dobro za što ih je općinstvo nagradilo srdačnim odobravanjem. U drugoj tački nastupila je vojska. Njih 450 izvodili su vežbe s puškama. Vodio ih je br. Ivan Kovač. Svoje su vežbe izveli već poznatom odlučnošću, oštrinom i tačnošću. Općinstvo ih je dugo, dugo pozdravljalo i pljeskalo im. Nato je nastupilo 2460 članica s prostim vežbama. I naše sestre izvele su svoje vežbe na opšte zadovoljstvo. Videlo se je da članice ipak ozbiljnije shvaćaju svoju dužnost. Buran pljesak bila im je nagrada. Iza toga nastupilo je 200 članica Sokolske župe Maribor. Vežbe vrlo učinkovite, lepe, a isto su tako i izvedene. I one su pobrale zasluženi aplauz. Iza članica mariborske župe nastupili su naši sokolski veterani. Njih 480. Među njima videli smo i osnivače sarajevskog Sokolstva br. Besarovića, Žakulu, Vidovića i dr. Njihove vežbe izazvale su opšti utisak i frenetično odobravanje. Iza naših »staraca« nastupile su sokolske čete iz župa Mostar, Užice i Cetinje. Bilo ih je 2600. Njihove narodne nošnje, njihovo lepo i skladno izvođenje vežaba izazvali su dubok utisak i gledaoci su burnim odobravanjem i povlađivanjem popratili vežbe srži našega Sokolstva — naših seoskih Sokola. Nato je nastupilo 166 članova i članica Sokolskog društva Banja Luka sa svojim lepim vežbama. U zadnjoj tački nastupili su naši čuveni mornari pod vodstvom svog učitelja br. Ivana Kovača. Izveli su svoju vežbu uz skladbu »Hej trubaču!«. O njihovom nastupu ne možemo drugo da kažemo nego: krasno, sjajno, božanstveno. Općinstvo ih je nagradilo s dugim klicanjem i pljeskanjem uz poklike našoj vojsci, našem moru i Sokolstvu.

Povorka gradom

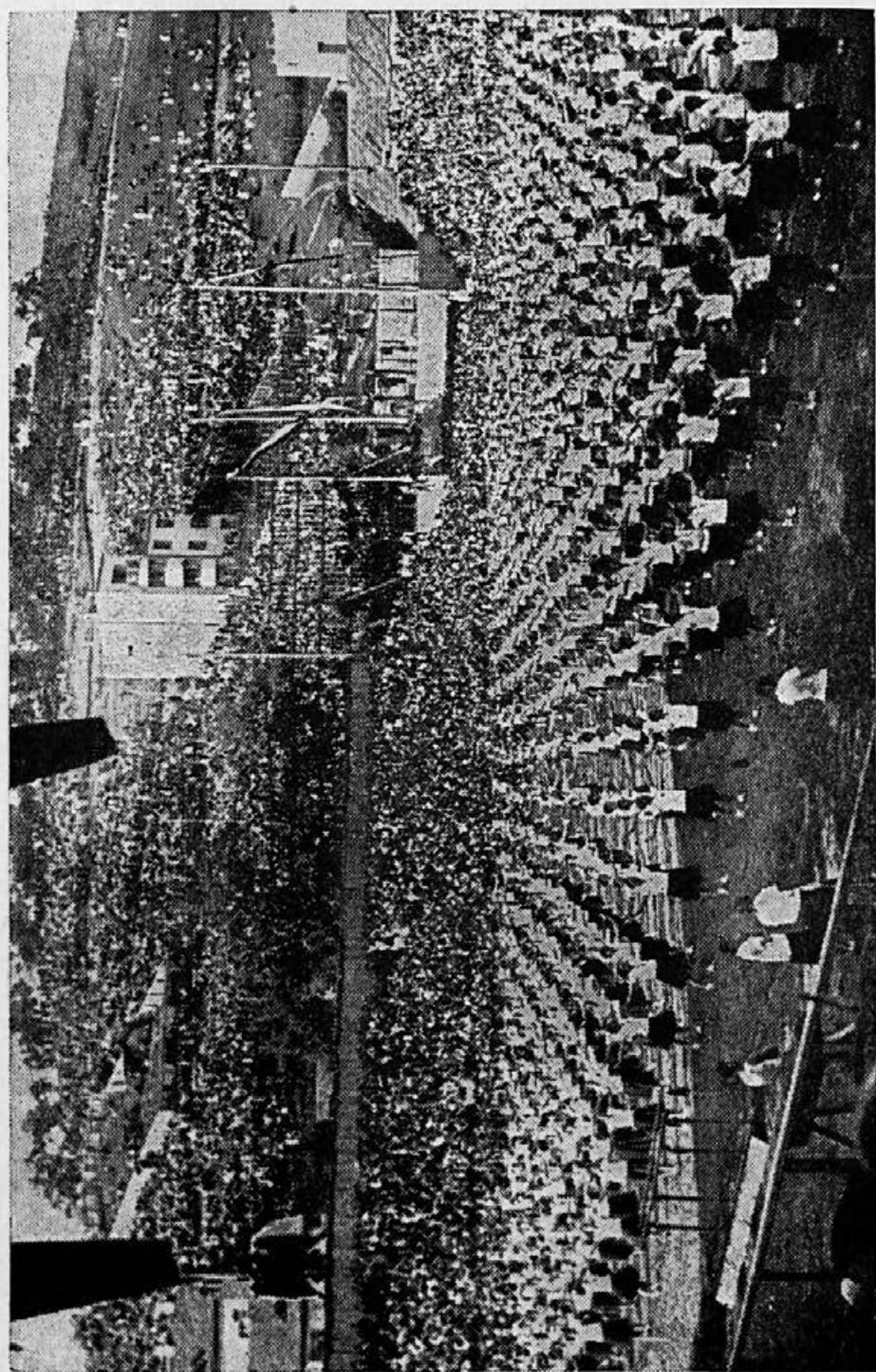
Dana 29 juna bila je svečana sokolska povorka gradom. Čitavo Sarajevo bilo je iskićeno zastavama, ćilimovima i zelenjem. Sve se je žurilo prema zbornom mestu ili na ulice da posmatra povorku. Povorka je krenula u 10 sati pre podne. Sokolske župe bile su poredane abecednim redom: poslednja bila je župa Sarajevo. Najbrojnije bili su zastupani seoski Sokoli. Povorka je bila na svom putu srdačno i oduševljeno pozdravljena od mase naroda. Povorka je prevalila put od 6 km. U Aleksandrovoj cesti bio je iza povorke sokolski zbor gde je br. Gangl održao sakupljenom Sokolstvu oduševljen govor. Iza brata Gangla govorio je ministar za fizičko vaspitanje naroda dr. Anđelinović.

U povorci je učestvovalo članova u kroju 3881, članica u kroju i vežbačkom odelu 3000, članova sokolskih četa 8500 i sokolske konjice 140. Glazba je bilo 30. zastava 715. U povorci je svega učestvovalo 12.551 učesnik. Ovo je bila jedna od najveličanstvenijih naših sokolskih povorki u zadnje vreme, a zbog velikog učešća seoskog Sokolstva jedna od najznačajnijih.

Drugi javni nastup

I ovom javnom nastupu, koji je započeo u 4 sata posle podne, prisustvovalo je ogromno mnoštvo naroda. U prvoj tački nastupili su članovi u prostim vežbama, njih 2160. U drugoj tački nastupila je župa Mostar sa svojim slikovitim vežbama. Nastupili su pod vodstvom svog starešine br. Čede Milića.

Slet u Sarajevu: Izvadanje vežbi 2.500 Sokolica gledaju tisuće oduševljenih gledalaca

U trećoj tački nastupile su jedinice Sokolske župe Sarajevo. Naročitu sliku davali su seoski Sokoli i Sokolice u svojim narodnim nošnjama. Za vreme ove tačke došla je na vežbalište pobjednička četa u natecanjima iz Kasindola sa zastavom, kojoj je zastupnik Nj. Vel. Kralja general Tomić predao Kraljev venac uz prigodan govor. Zahvalio mu je starešina br. Ostojić. Tada je zamenik načelnika župe Sarajevo br. Juvaneć podelio pojedinim članovima društva i četa, pobjednicima na takmičenjima, pobjedničke vence i diplome. U četvrtoj tački nastupila je vojska i mornarica sa sastavom »Ja sam Slovan«. Na koncu su izveli Kraljev inicijal »A I«. U petoj tački nastupile su četiri vrste članova i jedna vrsta članica na spravama. U šestoj tački nastupili su članovi seoskih sokolskih četa, njih 2200. Nato su nastupili mornari sa svojom tačkom »Hej trubaču!« U osmoj tački nastupila je sokolska konjica s raznim produkcijama. Sve tačke uspele su vrlo dobro, a vežbači bili su nagrađeni burnim odobravanjem.

Tog dana uveče bio je na sletištu vatromet i sokolsko i narodno veselje.

S ovime je raspored divno uspešnog sarajevskog sleta završen i učesnici počeli su da se vraćaju svojim domovima.

(Kljé.)

Sarajevo :

Čelo povorke: Pretstavnici Saveza SKJ, češkoslovačkog i ruskog Sokolstva, te članovi sletskog odbora

Sokolski dani u Zagrebu

Naše Sokolstvo i naš beli Zagreb dostojno su proslavili ove godine vrlo značajne obilježnice u životu našega Sokolstva: 60-godišnjicu osnivanja prvog sokolskog društva »Hrvatski Sokol«, 30-godišnjicu osnivanja Hrvatskog sokolskog saveza, 20-godišnjicu sastanka koji je 1914 god. odlučio da se osnuje Jugoslovenski sokolski savez i 10-godišnjicu otkako je u Zagrebu pala misao o osnivanju Saveza slovenskog Sokolstva. Sve važne datume uzelo je čitavo naše Sokolstvo i za svoje, i ono mu je dalo naročiti značaj i značenje, kako po telovežbenoj strani tako po manifestacionoj, idejnoj. Zagreb se je naročito istakao i uverili smo se, da on koraca jednim snažnim korakom napred, korakom Jugoslovenstva koje je u njemu i niklo. Ovaj veličanstveni slet privukao je u Zagreb ogromna mnoštva Sokolova i Sokolice i iz najudaljenijih krajeva naše Otadžbine. Računa se, da je samo vlakovima stiglo na zagrebačke kolodvore preko sto i pet tisuća učesnika. Značaj ovoga sleta naročito su podigli svojim učestvovanjem braća bugarski Junaci, češkoslovački Sokoli i Sokolice, ruski Sokoli i poljski. Ovaj je slet poprimio značaj sveslovenski i na njemu se je jasno očitovala slovenska ljubav i sokolska solidarnost.

Zagreb je osvanuo u svečanom ruhu, u moru tisuća sijalica, zastava, girlanda zelenja i slavluka. Braću Sokole dočekivao je otvorena, bratskog srca. Nasmehanost, veselje i razdraganost zrcalilo se je na licima zagrepčana. Učinili su sve da bude boravak dragih im gostiju čim lepši, srdačniji i udobniji.

Dolazak braće Bugara

Braća bugarski Junaci stigli su dne 2 avgusta. Na peronu dočekalo ih je starešinstvo i načelnništvo Saveza, starešinstvo i načelnništvo zagrebačke župe i brojni sokolski funkcioneri i sokolska braća. Posle 1912 god. ovo je prvi put da braća Bugari stižu u našu sredinu. Kad je vlak stigao prolamala se je zagrebačka stanica od oduševljenih i spontanijih poklika braći Bugarima. Postrojenim Junacima progovorio je nekoliko toplih reči brat Gavrančić, starešina zagrebačke župe, a odgovorio mu je brat Lazov, predsednik Saveza bugarskih Junaka. Iza toga pošla je povorka gradom, burno pozdravljena od općinstva.

Dolazak braće Čehoslovaka

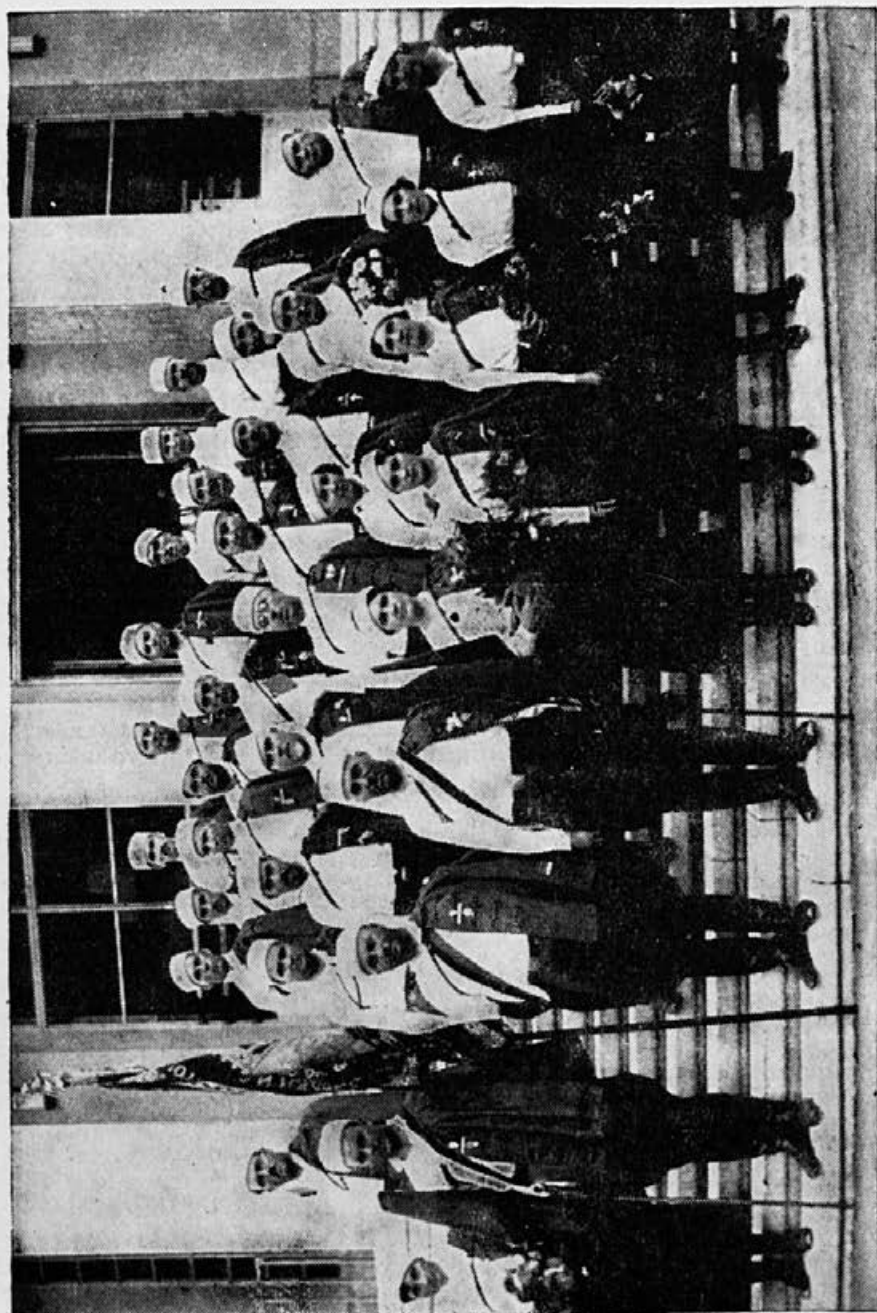
Braća Čehoslovaci stigli su u Zagreb 2 avgusta. I njih je na stanici čekalo isto odaslanstvo kao i braću Bugare. Kad su braća Čehoslovaci sišli s vagona bili su burno i dugotrajno pozdravljani. Pozdravio ih je brat dr. Gavrančić lepim i toplim govorom. Odgovorio mu je br. dr. Klinger, načelnik ČOS. Nato su pošli postrojeni češkoslovački i naši Sokoli kroz grad do nastambe braće Čehoslovaka. Braća Čehoslovaci bili su toplo pozdravljeni od građanstva.

Takmičenja pevačkih zborova

Pre podne dne 3 avgusta održavala su se u Narodnom kazalištu pevačka takmičenja naših sokolskih pevačkih zborova. Takmičenja je vodio br. Svetolik Pašćan s ocenjivačkim odborom. Takmičenja su pokazala vrlo lep napredak našeg zbornog pevanja. Pobjednici na ovim takmičenjima priredili su istog večera u Narodnom pozorištu svečanu akademiju, koja je vrlo dobro uspjela i koja je bila vanredno posećena.

Sokolstvo Štrosmajeru, dru Fonu i Hohmanu

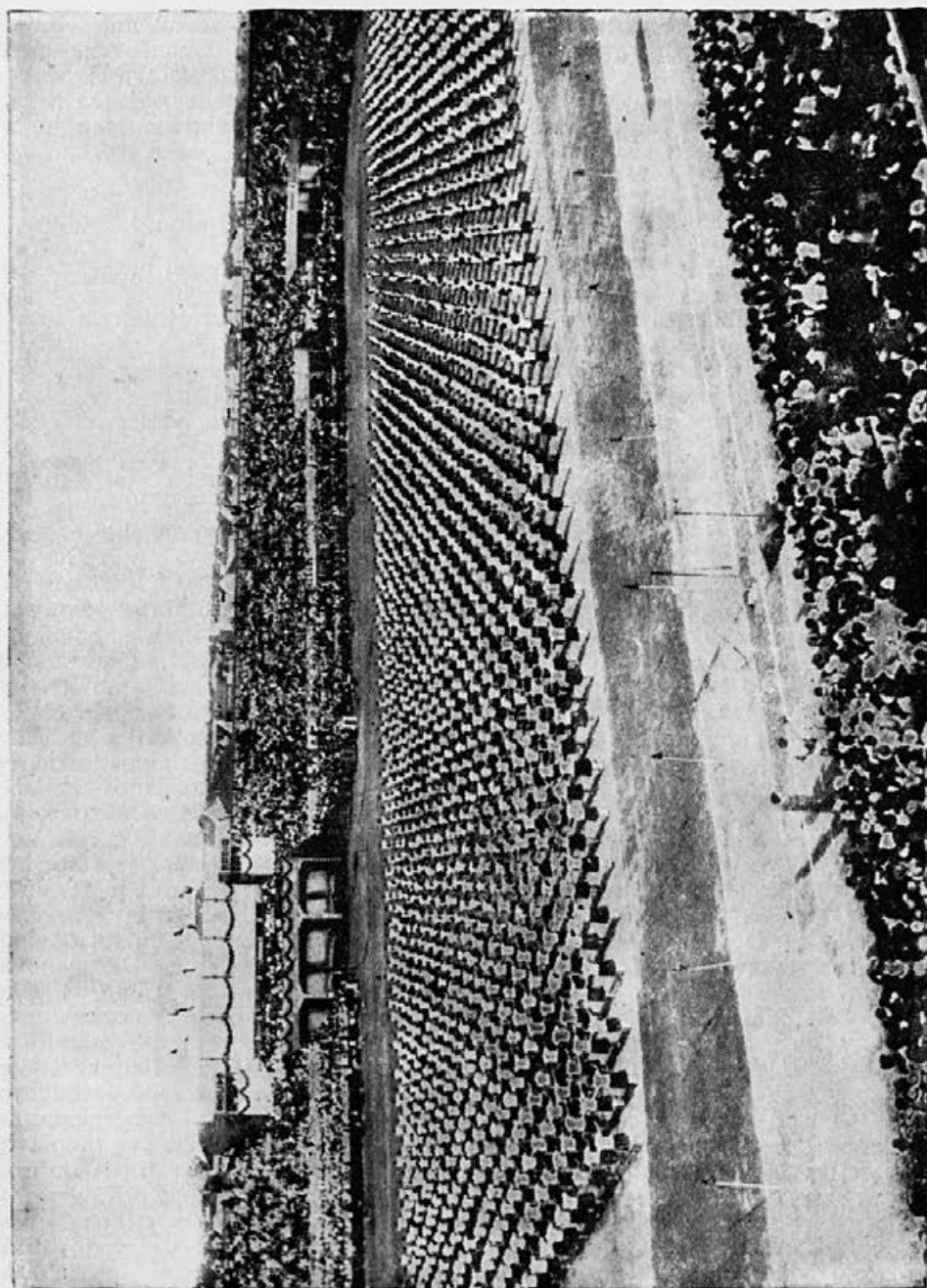
Dne 4 avgusta, u subotu, pošli su pretstavnici našeg, češkoslovačkog, poljskog i ruskog Sokolstva te pretstavnici bugarskih Junaka s br. Andelinovićem pred Štrosmajerov spomenik. Pred postrojenim Sokolstvom govorio

Sokolski slet
u Zagrebu:
Bugarski Junaci i
Junakinje sa svojom
saveznom zastavom

Zagreb:

Vežbe 2.400 jugo-
slovenskih Sokolica
pred 60.000 gledalaca

je brat Ganžl o veličini Štrosmajerovoj i klanjajući se u ime čitavog Sokolstva senima velikog pokojnika. Nato su položeni krasni vencji pred spomenikom uz sviranje »Hej Sloveni«. Nato su pošli pretstavnici Saveza slovenskog Sokolstva na Mirogoj gde su se poklonili pepelu osnivača hrvatskog Sokolstva dru Fonu i Hohmanu. I na ovim grobovima održao je br. Ganžl tople govore u znak zahvalnosti osnivačima našeg Sokolstva.

Sokolstvo — Zagrebu

U 11 sati pre podne dne 4 avgusta posetili su pretstavnici našeg, češko-slovačkog, poljskog i ruskog Sokolstva, te pretstavnici bugarskih Junaka gradskog načelnika brata dra Ivu Krbeka, da mu, kao pretstavniku grada Zagreba, predadu visoko sokolsko odlikovanje Saveza SKJ Sokolsku plaketu, koja je do sada podeljena samo Nj. Vel. Kralju. Češkoslovačko Sokolstvo predalo je preko br. Truhlarža gradu Zagrebu kip koji prikazuje sv. Dorda kako ubija aždaju. Ovakav kip predao je i gradonačelniku Sarajeva. Sokolsku plaketu predao je br. Ganžl uz prigodan govor. Zahvalio mu je br. dr. Krbek. Nato je predao br. Truhlarž dar češkoslovačkog Sokolstva uz topao govor. Br. dr. Krbek srdačno mu se zahvalio u ime grada Zagreba.

Prva javna vežba

Prva javna vežba održala se je posle podne u subotu dne 4 avgusta. Već mnogo pre samog nastupa stizavali su na ogromno sletišće pretrpani tramvaji s općinstvom, koje je zauzelo sva prometna sredstva u mestu da čim pre stigne do ovog mesta na sokolskom stadionu. Prvi javni nastup bio je vrlo dobro posećen. Nešto pre 4 sata stigao je izaslanik Nj. Vel. Kralja admiral br. Dragutin Prica. Izaslanik Nj. Vel. Kralja bio je srdačno dočekan i pozdravljen od svih prisutnih. Brata admirala Pricu pozdravio je starešina zagrebačke župe br. Gavrančić. Iza toga izrazio je izaslanik Nj. Vel. pozdrave Nj. Vel. Kralja i predao divnu sokolsku zastavu zagrebačkoj župi, dar Nj. Vel. Kralja. Ogromno sletišće prolamalo se je od poklika Nj. Vel. Kralju i Njegovom zastupniku. Na Kraljevom daru zahvalio se je starešina br. Gavrančić, koji je nato predao barjak župskom barjaktaru br. Javandi.

Prva tačka programa bio je nastup zagrebačke župe, koja je izvela vrlo lepe vežbe, koje simbolički prikazuju život zagrebačkog Sokolstva od svojih početaka do danas. Nastupilo je 300 članova, 200 članica, 600 članova seoskih četa i 60 starije braće. Nato unose novi barjak i s njime na čelu prodefilovala je zagrebačka župa pred Kraljevim izaslanikom i općinstvom. Ovaj prizor izazvao je ponovno klicanje Nj. Vel. Kralju, Jugoslaviji i Sokolstvu. U drugoj tački nastupili su pitomci pešadijske Podoficirske škole iz Zagreba u vežbama s puškama, bilo ih 180. Njihovo savršeno izvođenje vežaba bilo je popraćeno dugotrajnim odobravanjem. U trećoj tački nastupili su članovi, njih 5400 na broju, sa svojim prostim vežbama. Ovakvo mnoštvo vežbača još se nije videlo na našim vežbalištima. Vežbe su izveli dobro. Njihov broj, njihovo strujanje vežbalištem ispunilo je svakog s nekim naročito veseljem i zanosom. Pobrali su buran aplauz. Nato su nastopile članice, njih 2400. Svoje su vežbe izvele vrlo dobro, i nagradene su obilnim pljeskom i odobravanjem. Iza članica nastupili su seoski Sokoli, njih 5400. Divota je bilo gledati srž našega naroda kako smelo i odlučno korača sletištem. Njihove vežbe nisu potpuno uspele, ali općinstvo ih je nada sve aklamiralo. Nato je bio nastup naših najboljih odeljenja na spravama. Nastupili su i naši međunarodni takmičari. Pokazali su vrlo veliku uvežbanost i spretnost. Zaslužno priznanje nije izostalo. Zatim su nastupile župe Maribor, Mostar i Sarajevo. Vežbe su vrlo dobro uspele. Poslednji su nastupili naši dični mornari. Njihova vežba na skladbu »Iz bratskog zagrljaja« zapanjila je sve prisutne. Oni su izveli svoju vežbu već poznatom savršenošću. Brat Kovač, koji ih redovno uvežbava, može da bude presrećan s njihovim nastupom.

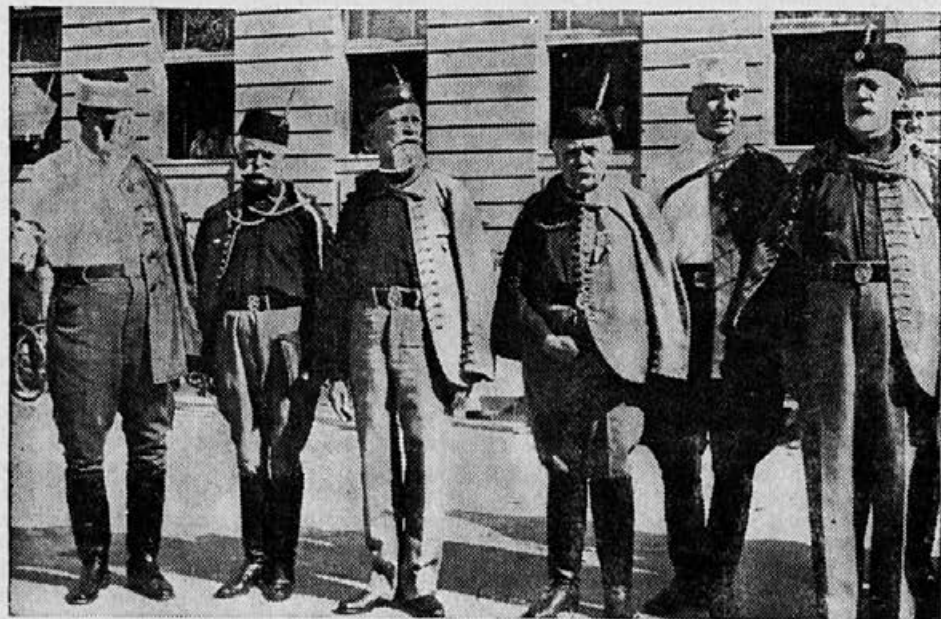
Svečana akademija

Naveče istoga dana održala se je u Narodnom kazalištu svečana akademija. Nastupila su razna društva iz naše domovine, najboljim sastavima. I ovdje su nastupili mornari, što je izazvalo dugotrajan aplauz kako njima tako i našem moru.

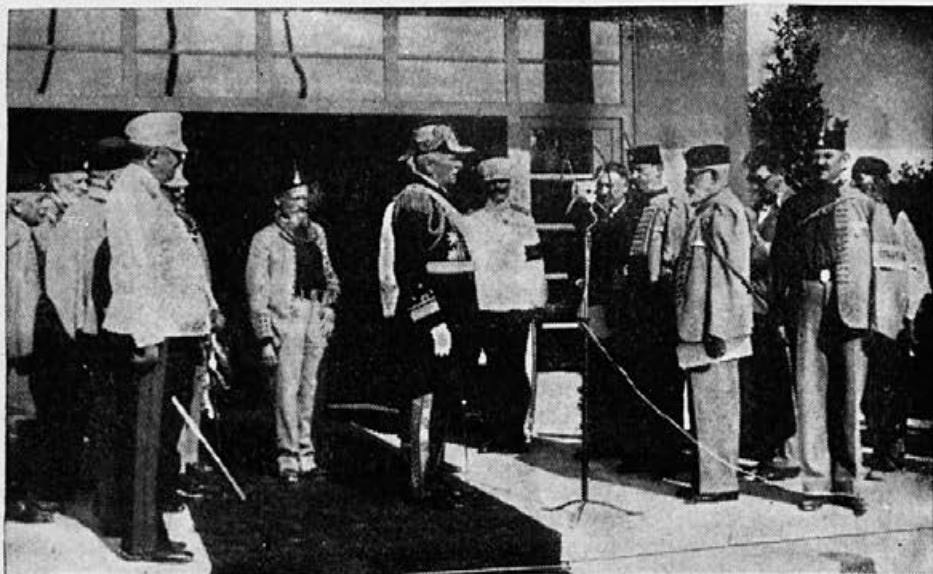
Povorka

Već ranim jutrom 29 VIII počeo je Zagreb da živi neobičnom životom. Sve je vrvilo, sve je željno iščekivao ogromno sokolsku povorku koja će proći zagrebačkim ulicama. Sokoli su žurno hitali na zborišta, jer je polazak povorke točno u 8 časova. I zaista Sokolstvo je već u 8 sati bilo sasvim spremno za polazak. Niti minute zakašnjenja. Gradanstvo je zauzelo već pre toga svoja mesta na trotoarima i — čekalo. Povorka je krenula tačno u određeno vreme. Vodi je načelnik zagrebačke župe br. Pihler. Iza njega načelništvo i savezni tehnički odbor te starešinstvo Saveza slovenskog Sokolstva. Uz zvukove sokolskih glazba i fanfara kretala se je ogromna sokolska reka zagrebačkim iskićenim ulicama. Na ulicama život, veselje, razdraganost. Oduševljeno općinstvo baca hrpe cveća na Sokole. Naročito obasiplje cvećem braću iz bratskih slovenskih zemalja: Bugare, Čehoslovake i Ruse. Braća Bugari bili su predmet naročite pažnje i oduševljenja. Sve je klicalo, sve je pozdravljalo. Na zagrebačkim ulicama nije još bilo pre toga nikada toliko sveta. Pred narodnim kazalištem bio je mimohod celokupnog Sokolstva pred izaslanikom Nj. Vel. Kralja admiralom br. Pricom. Uz njega bili su brojni ministri, senatori, narodni poslanici, ban, podban i mnogi ostali odličnici iz gradanstva i vojske.

U svečanoj povorci bilo 23.053 učesnika. Na čelu povorke bila su 4 redatelja bicikliste, a zatim je stupalo 11 članova načelništva, 23 člana starešinstva, 72 Bugara i Bugarkinja, 369 češkoslovačkih Sokola, 378 češkoslovačkih Sokolica, 178 ruskih Sokola i 90 Sokolica, a u građanskom odelu još 90. Od jugoslovenskih Sokola bilo je u odorama svega članova 5485, članica 3168, u narodnim nošnjama 1358 a članova sokolskih četa 9865. U povorci je nošeno 386 barjaka sokolskih društava i četa, Saveza i župa, a bilo je i 47 glazba i fanfara. U njima je bilo u odorama 1484 glazbara, što treba pribrojiti

Pretpostavljeni SSS s leve na desno: brat Lazov, brat Truhlarž, brat Gangl, brat Štjepanek, brat dr. Minev i brat Paunković

Dolazak na stadion izaslanika Nj. Vel. Kralja brota admirala Dragutina Price

broju jugoslovenskog Sokolstva u odorama, a čime se dolazi do brojke od 6959. Osim ovih pešačkih glazba bile su još četiri fanfare sokolske konjice, i to društava: Čakovec, Ljubljana - matica, Zagreb I i Ljubljana III.

Povorka je završila sokolskom konjicom, u kojoj je bilo 488 konjanika skupa s fanfarama.

Ručak u Gradskom podrumu

Dne 5 avgusta bio je svečani ručak u prostorijama Gradskog podruma, koji je davala Sokolska župa Zagreb za pretstavnike Slovenskog Sokolstva i razne odličnike, koji su bili na zagrebačkom sletu. Goste je za vreme ručka pozdravio br. Gavrančić.

Druga javna vežba

U nedelju 5 avgusta posle podne bila je druga javna vežba. Broj posetilaca prevazišao je i najbolja očekivanja. Gledališta su bila dupkom puna. Računa se sa preko 60 tisuća posetilaca. Zaista je ovo rekordan broj za naše prilike! Pa i 15.000 vežbača, koliko ih je tog dana nastupilo, vidam je dokaz kako sokolska misao sve jače prodire u našem narodu.

Kad je stigao izaslanik Nj. Veličanstva admiral br. Prica stupilo je na prostrano vežbalište 5400 vežbača. Tada im je brat Gangl uputio nekoliko toplih reči, a nato je ministar br. Anđelinović održao duži idejni govor. Oba govora popraćena su burnim odobravanjem kako postrojjenih vežbača tako i silnog mnoštva gledalaca. Iza članova nastupile su članice, a nato starija braća. Iza toga naša mornarica s vežbom na skladbu »Hej trubaču!« Iza mornara nastupile su seoske čete. Njihove vežbe ispale su mnogo bolje nego prošlog dana. Nato su se pojavili na vežbalištu braća Čehoslovaci. Vežbali su na spravama i istovremeno jedno jače odeljenje nastupilo je u prostim vežbama s blistavim palicama. Nato su nam se pokazale sestre Čehoslovačkinje, koje su sjajno odvežbale svoje proste vežbe. Iza sestara Čehoslovačkinja nastupili su braća Rusi s buzdovanima i štitovima, da ih nato zamene sestre Ruskinje s prostim vežbama. Nato stupa naša junačka vojska. Vežbali su proste vežbe na skladbu »Ja sam Slovan« i »Hajd junaci!« Eto i mornara, koji su nam pokazali život naših mornara u školi i na brodovima. Sve su ove vežbe izvedene na sveopšte zadovoljstvo i svi su nagrađeni oduševljenim priznanjem i toplom pohvalom. Nato je nastupila Sokolska župa Niš, uz

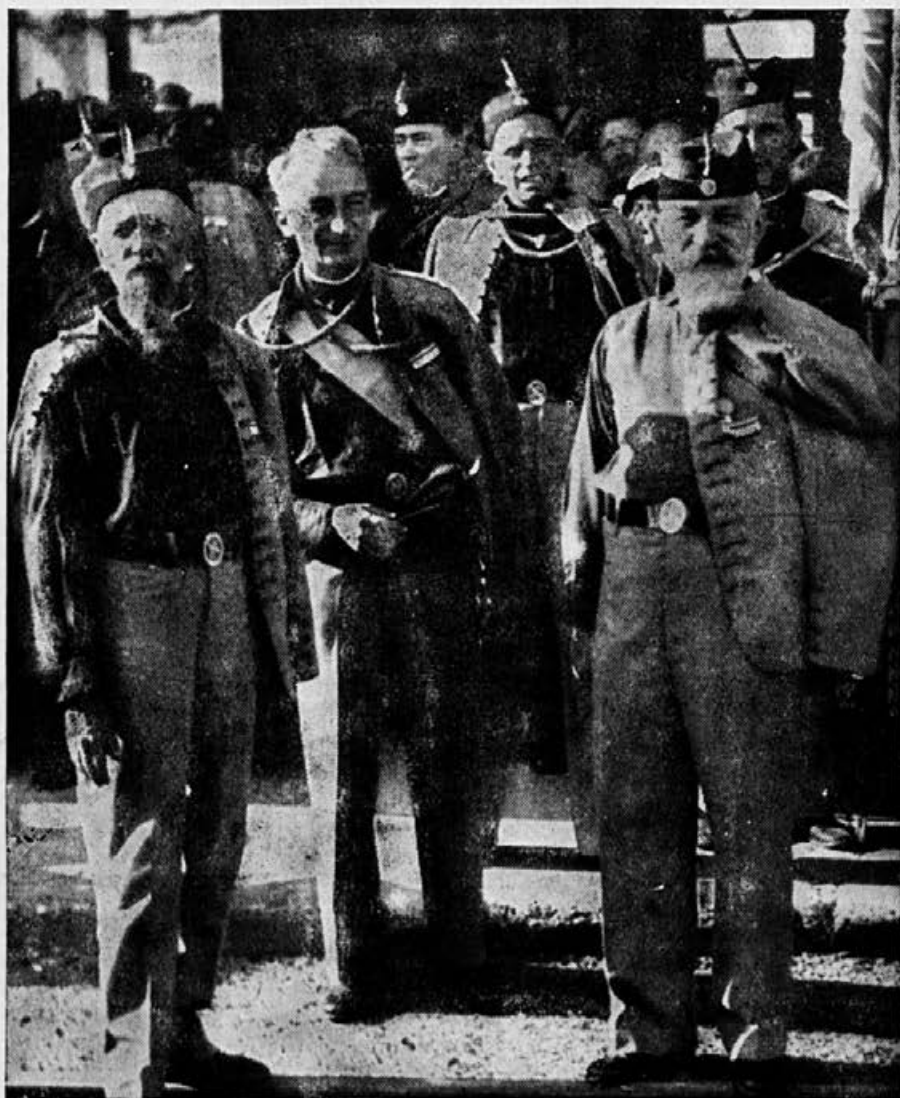

svetlo reflektora, sa svojom naročito lepom točkom. Naročitu je živost i odobravanje izazvao svečani čin bratimljenja Sokolske župe Niš i Sokolske župe Zagreb. Sokolska župa Niš predala je po svom starešini bratu Dimitrijeviću Spomenicu Zagrebu uz vrlo lep i značajan govor. Bratu Dimitrijeviću zahvalio se je brat Gavrančić. Ovo će ostati u trajnoj uspomeni svakom posetiocu zagrebačkog sleta. Iza župe Niš, koja je došla na sokolsko slavlje s 4300 učesnika, nastupila je sokolska konjica. Konjica je zadivila općinstvo svojim lepim i dobro uvežbanim sastavima. Iza programa druge javne vežbe bila je na sletištu akademija.

Slet je prestao

o ponoći između 5 i 6 avgusta sviranjem sokolskih fanfara, koje su obišle zagrebačke ulice.

Ovaj do sada naš najveći sokolski slet uspeo je u svakom pogledu i svedokom je sokolske discipline i sokolske snage u našem narodu.

Brat Gangl, brat Ambrožič i brat dr. Gavrančić

Prirejeno po 23. spevu Homerove Ilijade

Pesnitvi »Ilijada« in »Odiseja«, ki ju pripisujejo grškemu pesniku Homeru (za katerega pa ne vemo, ali je res živel), sodita med najstarejše in najboljše spomenike, kar nam jih je zapustila stara Grška. Ilijada opeva boje Grkov pred Trojo, mestom ob severozapadni obali Male Azije, Odiseja pa doživlja junaka Odiseja, ko se je vračal izpred Troje v domovino. Spevi pogostoma živo prikazujejo življenje in navade tedanjih ljudi. Taka pisana slika je tudi tu podan opis ljudske tekme, ki jo je priredil mladi veljak Ahileus v počaščenje svojega prijatelja Patrokla, ki so ga bili ubili Trojanci v boju. Kar očitno loči naše tekme od tedanjih, so bogata darila, pomanjkanje vedno veljavnih pravil — Ahileus kot prireditelj nekajkrat odloči drugače kakor pa bi moral po uspehu tekme — in tesna povezanost z ljudstvom. Tekmovalci se tedaj niso pripravljali cele mesece, marveč so šli v tekmo s silami in z zmožnostjo, ki so jo imeli od narave in od vsakdanjega življenja, ki takrat ni bilo mehkužno. Da bomo boljše razumeli, vedimo, da so bile tekme na Grškem prav za prav del verskih obredov; vprav tu vidimo tekmo v počaščenje rajnega, torej del pogrebne obreda.

Trojanska vojska se je bila nekako 1200 let pred Kristovim rojstvom in v dobi, ko se je začela širiti raba železa; do tedaj so poznali skoraj samo bron. Razumeli bomo torej, če je tekmovalcem železo več vredno kakor zlato ali kaj drugega. Tudi nas ne sme presenetiti, da je bronasta posoda več vredna kakor živ človek, sužnja. Ves gospodarski ustroj starih narodov v Sredozemju in na Vzhodu (pa tudi drugod) je slonel na suženjstvu. Človek je bil samo tisti, ki je bil prost, suženj pa je bil imovina kakor polje, živina, orodje in okrasje. Če je torej dal Ahileus za darilo žensko, sužnjo, je bilo to prav tako, kakor če bi dal bika ali kaj drugega; pesnik še prav poudarja, da je bila darovanka večja vsakršnega dela in umetnosti, tedaj izvrstno uporabljiva delavka, ki je mogla kaj koristiti.

Sestavek sem verno priredil po nemškem prevodu Ilijade Henrika Vossa (izgovori Fosa).

Ahileus je velel ljudstvu naj posede v krogu. Zatem je zapovedal naj prinese iz ladij darove za tekmo: trinožne kotličke, kovinaste medenice, konje, meze in močne bika, lepo opasane ženske (sužnje) in svetlo železo.

Vodniku najhitreje vprege je določil popolno žensko, večšo vseh del, in kotič z ročaji za dvaindvajset mer. Drugemu je namenil šestletno,

neukročeno, brejo kobilo; tretjemu svetlo medenico za štiri mere, ki še ni bila v ognju, četrtemu dva talenta zlata, petemu pa dvojno skodelo.

Takole je sregovoril Argejcem: »Atrejev sin in vi ostali Ahajci z bleščecimi golenjaki¹, glejte darila za tekmovalce. Če bi častili s tekmo koga drugega, bi pač sam nesel prvo darilo v šator, saj veste, da je moja vprega najboljša izmed vseh. Tudi neumrljiva je. Konje je namreč podaril mojemu očetu bog Pozejdon, jaz jih imam pa po očetu. Toda odrekam se tekmi in z menoj vred moji konji, zakaj ni je več moči najplemenitejšega voznika, ni ga več prijatelja, ki jim je tolikokrat škropil s čisto vodo umito grivo z mehkim oljem. Tu stoje in žalujejo za njim; grive jim valove do tal, srca so jim pobita. Pripravite se tisti, ki se zaupate svojim konjem in močnim vozovom!«

Prvi je vstal knez Eumelos, Admetov sin, ki je slovel v vozništvu. Vstal je tudi Diomedes in vpregel trojanske konje, ki jih je bil ugrabil Eneasu. Zatem je vstal temnopolti junak božanskega rodu Menelaos in pripel hitre konje k vozu: Eto, Agamemnovu kobilo, in svojega žrebca Podarga. Ono je bil dal nekdanj bratu v dar Ehépolos, da mu ne bi bilo treba z njim pred Ilios, temveč da bi užival v miru, kajti Zevs mu je bil dal veliko bogastvo v rodovitnih sikijonskih dolinah. To je torej vpregel v jarem; bila je pogumna in je nestrno pričakovala tekme. Četrty je pripravil svoje svetle konje Antilohos, Nestorjev imenitni sin. Oče je stopil k njemu in mu svetoval: »Sin, čeprav si še mlad, sta te ljubila Zevs² in Pozejdon ter sta te naučila, kako se vodi voz. Bilo bi torej odveč, da bi te poučeval. Dobro znaš zaviti okoli znamenja toda tvoji konji so najpočasnejši, zato me skrbi, da te ne bi up prevaral. Konji ostalih so urnejši, dasi sami niso bistrejši od tebe. Vzlic temu si zapomni moje nasvete, da ti ne uide plemenito darilo. Saj drvarji premorejo več z bistroumnostjo kakor z močjo; z bistroumnostjo le vodi krmar svojo ladjo po temnem morju, ko jo premetava vihar in tudi voznik preмага z bistrostjo svoje tekmece.

Kdor se zaupa samo vozu in vpregi, dirja brez premisleka, zavije sem in zavije tja; kdor pa ima slabše konje, zre neprestano na cilj, ostro zavije in požene žival; krepko vodi dir in opazuje sprednjika. Hočem ti še natančno popisati znamenje na obratišču, da ga ne zgrešiš. Tam v ožini poti, kjer zavije ravna proga, moli iz tal za seženj visok borov ali hrastov kol, ki v dežju ne segnije. Z leve in z desne se naslanjata nanj dva bela kamna. Mořda je nagrobnik davno preminulega mořa, ali dirkalni cilj, ki so ga zasadili predniki. To je postavil pogumni Ahileus za znamenje. Žavij tesno ob njem, poženi konje, sam se pa nagni zmerno na levo. Desnega konja priganjaj z bičem in vzklikom in mu popusti nekoliko vajeti; medtem naj ti zavije levi konj tik okoli znamenja tako, da se pesto skoraj zadene obnje. Pazi le, da se ne dotakneš kamna, da ne raniš konj in ne raztrešiš voza; to bi bilo veselje za druge, zate pa žalitev. Pojdi, ljubljenc, bodi previden. Če prehitiš pri znamenju ostale, ga ni, ki bi te še dohitel ali prehitel.«

Tako je govoril Nestor in ko je v vsem poučil sina, se je usedel.

Tedaj je tudi peti okomatal bleščee konje. Vsi so stopili na vozove in vrgli žrebe Ahileju, ki jih je pretresel. Prvi je pal iz čelade Antilohov žreb. Mesto poleg njega je dobil Eumelos, zraven tega Menelaos, za tem je zadel žreb Meriona, zadnjega pa pogumnega Tidejevega sina. Vsi so stali zvrščeni. Ahileus jim je pokazal v ravni daljavi znamenje in je tja poslal za pričo Feniksa, božanskega junaka in bojnega tovariša svojega očeta, da bi opazoval dirko in vse vestno sporočil.

Zdajci so udarili vsi vozniki hkratu po konjih, ki so se zapodili v ravnino. Debeli oblaki prahu so se vzdigovali pod njihovimi prsi in divje so vthrale grive v vetru. Vozovi so bili zdaj na tleh, zdaj v zraku, toda vozniki

¹ Golenjak je oklep, ki so ga nosili na sprednji strani goleni in je segal od vrha kolena do členka.

² Zevs, Pozejdon, Kronios, Palas Atene: grški bogovi in boginja.

so stali vzravnani; divje so jim bila po zmagi hlepeča srca; vsak je pretil svojim konjem z glasnim vikom. V prahu so leteli po polju.

Bližali so se obratišču, kjer se pokažejo vrline slehernega. Vsem naprej sta planili Eumelovi kobilici, za njima pa Diomedova žrebca tako blizu, da se je zdelo, da bosta skočila na sprednji voz in je Eumelos čutil na svojih mogočnih plečih njuno sapo. Prehitel bi ga bil ali pa bi bila dospela vsaj všttric, če se ne bi bil Apolon srdil na Tidejevega sina. Izbil mu je iz rok lesketajoči se bič. Od jeze se je Diomedes zasolzil, ko je videl, da se oddaljujeta leteči kobilici od žrebcev, ki jih ni nič več priganjal bič. Atena je pa opazila, kaj je storil Apolon. Priskočila je k Pastirju ljudstev, mu vročila bič ter okrepila s pogumom njegove konje. Nato je srdito zasledovala Admetovega sina in mu zlomila jarem. Kobilici sta divje planili narazen, oje se je zadrlo v tla, voznik je telebnil z voza in se valjal poleg kolesa. Poškodoval se je okoli ust, na nosu in na čelu. Solze so mu napolnile oči in glas mu je zastajal. Tidejev sin je pripodil mimo, daleč pred ostalimi. Za njim je letel rjavi Menelaos. Tedaj je Antilohos takole izpodbodel očetova konja: »Naprta ude in iztegnita se v tek. Ne zahtevam, da bi došla Tidejevo vprego, ki ji je dala Atena hitrost, le Menalaovo ujemita, da vaju ne osramoti Ete, ki je samo kobila. Kaj oklevata izvrstna konjiča? Povem vama, in to se bo resnično zgodilo, nič več vaju me bodo negovali pri Nestorju; umoril vaju bo z ostrim železom, če si priborimo slabše darilo! Naprej torej in za njimi v hitrem diru! Jaz sam bom skrbno zbral vso umetnost, da bom v ožini smuknil mimo nje!«

Konja sta se ustrašila karajočega vpitja in stekla hitreje. Tedaj je zagledal Antilohos ožino na potu. Tla so bila razrita od zimske vode. Tja je zavozil Menalaos, hoteč se ogniti gneči. Antilohos je hitro zavil s poti všttric njega. Menalaos se je ustrašil in zavpil: »Neumno voziš Antilohos! Brzdaj konje! Pot je tesna, na širši me prehititi. Pazi, da ne zadeneš ob voz in naju oba ne poškoduješ!« Toda, kakor gluhi je Antilohos še bolj priganjal konje. Kolikor daleč vrže cvetoč mož ploščo, če hoče preskusiti svojo moč, tako daleč sta planila konja naprej. Menalaos je pobrzdal svojo vprego, da se ne bi voza zadela in prevrnila. Grozeče je zavpil: »Nihče ti ni enak po nepoštenosti, Antilohos. Po krivem so te imenovali Ahajci Razumnega. Ali čakaj, ne boš si prisvojil darila brez prisege!«

- Z glasnimi vzkliki je izpodbujal konje: »Ne tecite leno in ne stojte z žalostnim srcem! Kmalu bo ohromela onimle moč v kolenih in v stegnih; poprej kakor vama, kajti nista več mlada!« Preplašena konja sta planila še hitreje, bližajoč se spredaj tekočim.

V krogu sedeč so gledali medtem Argejci, kako lete vprege v prahu po polju.

Kretski vladar je prvi zapazil konje, ker je sedel na vzvišini. Od daleč je zaslišal pretečega voznika in ga je spoznal; spoznal je tudi konja: bila sta rdečkastega trupa z belo liso na čelu. Kralj je vstal in zaklical Argejcem: »Prijatelj, Argejcev vzvišeni knezi in skrbniki! Ali sem samo jaz spoznal prihajajoče konje ali ste jih tudi vi? Zdi se mi, da so sedaj drugi prvi. Tisti, ki so bili tja grede spredaj, so se morda tam zunaj poškodovali. Videl sem jih sicer, ko so zavili okoli znamenja, toda sedaj jih ne vidim več. Morda so zdrknile vozniku vajeti iz rok in je zadel ob kamen. Zvrnil se je pač s stojišča, voz se je razbil, splašeni kobili sta pa ušli. Le vstanite še vi in poglejte, saj ne morem dobro spoznati onih-le; zdi se mi pa, da vodi Etolec, Tidejev sin, zapovedovalec argejskih krdel, silni junak Diomedes.«

Posmehljivo ga je zavrnil Ajas, Oilov hitri sin: »Kaj prorokuješ tako glasno, Idomeneus? Daleč v planjavi še lete konji z vzdignjenimi kopiti. Nisi tako mlad med Argejci pa tudi najboljših oči nimaš! Toda, vedno si bil širokoustnež. Ni spodobno, da si tako naglega jezika; tu so boljši možje! Tam sta še vedno kobili spredaj kakor spočetka in še vozi Eumelos z vajeti v rokah!«

Jezno mu je odgovoril kretski vladar: »Ajas, zabavljač, ti si prvi v prepiru! Malo imaš drugih čednosti, ker si neprijaznega srca. Hitro nam postavite trinožec ali medenico za stavo, priča naj bo pa Agamemnos. S pokoro spoznaj, čigava konja sta prva!«

Srdito je vstal Oilcov sin, da bi ga zavrnil. Prepirljivca bi se bila še zmerjala, a vzdignil se je sam Ahileus: »Dovolj je krepkih besedi. Ajas in Idomeneus! Slabo se vama podaja. Saj bi sama grajala, če bi se drug tako prepiral. Sedita mirno v krogu in zrita ma vprege; kmalu bodo tu, pa bosta videla, katera je spredaj, katera za njo.«

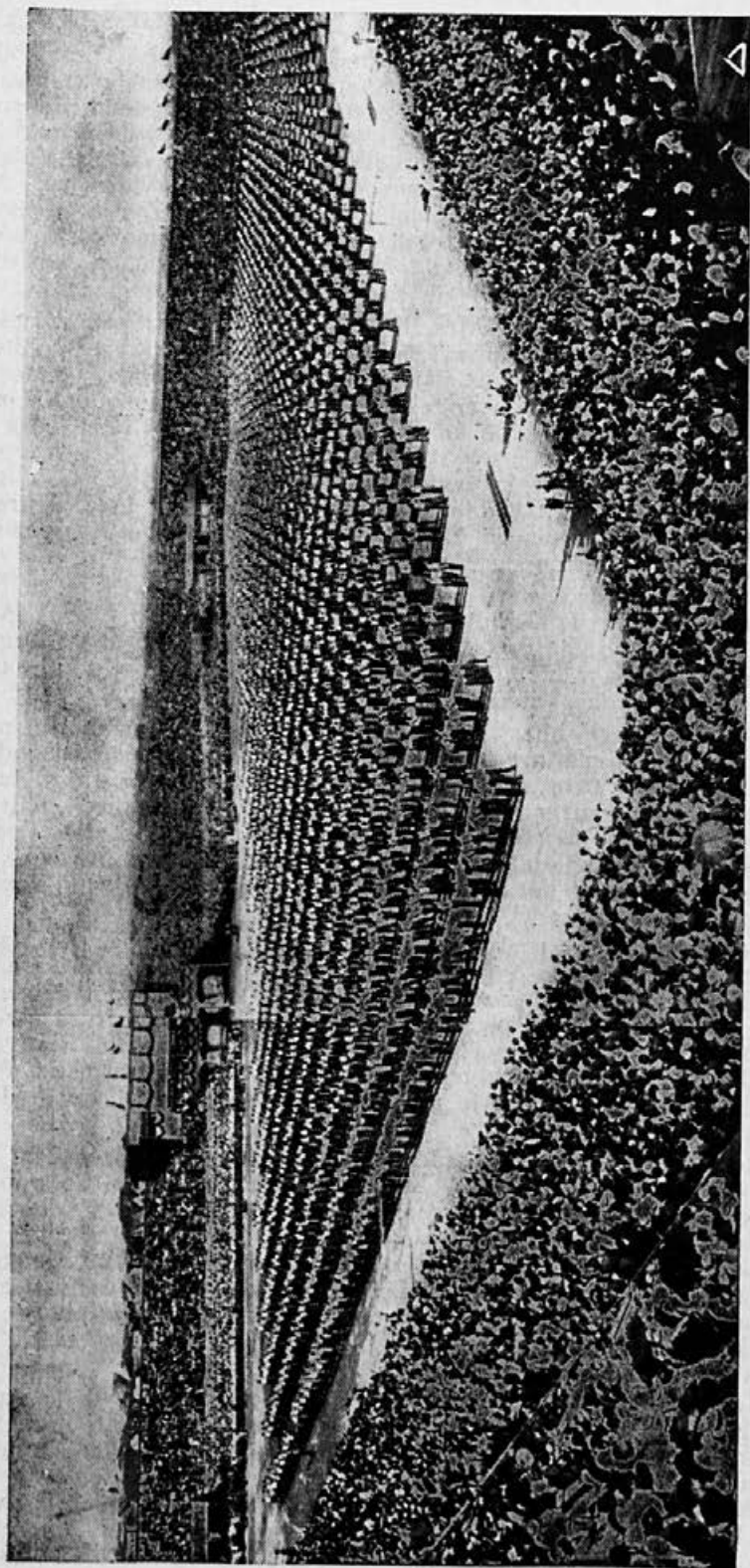
Medtem se je naglo bližal Diomedes. Neprestano je zamahoval in bičal, da sta se konja vzpenjala in v brzini končevala pot. Prah je letel izpod kopit okoli voznika; bleščeči voz, ozaljšan s kositrom in zlatom, je drdral za konji in komaj je bilo spoznati v prahu tir z železom okovanih koles. Sredi kroga se je ustavil. S konj se je kadilo, po prsih in vratu jima je lil pot. Voznik je skočil z voza in prislonil bič na jarem. Tedaj se pogumni Stenelos ni več obiral. Veselo je zgrabil darilo ter velel prijateljem, naj odvedo žensko in odneso kotel; sam je izpregel konja.

Za Diomedom je pridiral Antilohos, ki je prehitel Menelaosa z zvijačo, ne pa s hitrostjo. Menelaos je podil tik za njim. Kolikor je konj oddaljen od kolesa, toliko je zaostal Menelaos za Antilohom. Če bi bila pot daljša, bi ga bil gotovo znova prehitel ali pa vsaj dohitel. Za lučaj sulice je za Menelaom dospel Meriones, zakaj njegova grivata konja sta bila najbolj lena in tudi sam je bil še malo izkušem v tekmi. Zadnji se je prikazal Admetov sin. Priganjal je konje, voz se mu je pa vlekel po tleh. Zasmilil se je dirkalcu Ahileu, da je vzkliknil:

»Glejte, kako vodi najpogumnejši zadnjo vprego! Pravično je, da mu prisodimo drugo darilo; prvo naj bo Tidejevega sina!« Vsi so odobravalij njegovo odločbo. Bil bi mu dal konja, če se ne bi bil uprl Antilohos: »Zelo ti bom zameril, Ahileus, če to storiš! Hočeš mi iztrgati darilo, ker misliš, da je oni-le izvrsten mož, ker je poškodoval živali in voz. Toda bogove naj zahvali, da je sploh dospel. Če se ti smili, imaš v šatorih zadosti zlata in železa, ovac, dekel in konj. Vzemi tam in daj mu, če hočeš, boljše darilo takoj ali kasneje, da te bodo Ahajci hvalili. Nikdar pa ne pustim konja, z vsakomer se skušam zanj v boju!«

Smehljaje se je poslušal pogumni dirkalec Ahileus, vesel svojega Antiloha, ki mu je bil veren tovariš. Odgovoril mu je: »Naj ti bo, Antilohos. Eumelu hočem dati drugo darilo. Podarim mu oklep, ki ga je uplenil Asteropos in ki se mu vije vlietek svetlega kositra okoli bronaste plošče. Mnogo mu bo zalegel«. Automedonu, vernemu prijatelju, je velel prinesiti oklep iz šatora in ga je dal Eumelu; ta ga je z veseljem sprejel.

(Dalje prihodnjič.)

Sa sleta u Zagrebu: 5.400 članova vežba pred 60.000 gledalaca

Topličkim herojima

U nedelju dne 9 septembra svanulo je naše junačko Prokuplje, srce herojske Toplice, u svečanom ruhu. Mnoštvo naroda, koje je tog dana nagnulo u ovaj naš divni i proslavljeni kraj, bilo je svedokom duboke i istinske ljubavi i zahvalnosti onima, koji su svoje kosti uzidali u temelje naše mlade i jedinstvene domovine. Ko se još ne seća i ko još nije čuo za nadčovečje podvige i nečuvene žrtve junačkog onog naroda, koji se je u vatri i ognju, kao ptica Feniks, samovoljno žrtvovao i bi iz njegova praha niknuo divniji, snažniji i požrtvovniji narod, narod jugoslovenski, narod ujedinjen i složan za nova još nedokrajčana narodna dela? Ma koliko se je god naš narod, i onaj u slobodnoj maloj junačkoj Srbiji i onaj u podjarmljenim krajevima, zalagao i borio za svoju slobodu, svakako je junaštvo Topličana prevazišlo sve patnje i muke, sva požrtvovanja i sve žrtve koje su položene na oltar narodne slobode i narodnog ujedinjenja. Kao što je u proslavljenom Šapcu tako je i u ovim ispaćenim krajevima kosa smrti pokosila čitav jedan rod, čitav jedan kraj i pretvorila ga u pustoš i grobište. Nema stabla i nema stene koja ne bi znala da priča o prolivenoj krvi i o izdisaju plemenitih duša naših boraca.

Da bi današnji naš rod vidnim znakom pokazao svoju zahvalnost i dužnu poštu prema žrtvama velikog svetskog klanja, koje je našem narodu nametnuo, kako je i Nj. Vel. Kralj, tadanji Regent Aleksandar, rekao u svojem proglasu na narod, — »obesni neprijatelj«, otkriven je 9 septembra spomenik svim tim znanim i neznanim junacima. Sakupljenom narodu, mnoštvu Sokola, četnika, predstavnicima vlasti i raznim udruženja izrekao je Nj. Vel. Kralj Aleksandar ove značajne, istorijske reči:

TOPLIČANI,

Ovaj spomenik, podignut u slavu palima, izraz je zahvalnosti prema njihovim delima i njihovom požrtvovanju.

U isto vreme on je povest o svima vojevanjima i svima pregnućima, od oslobođenja Toplice do topličke pobune i solunskog fronta. On nas potseća na to da su drugi padali da bi vi postali slobodni, ali da ste vi i braća vaša padali ne samo u odbrani svoga doma, nego i da bi drugima doneli slobodu. Pod ovim spomenikom neće se odmarati kosti svih mučenika, i nikada ih neće Sveta Crkva sve prekaditi, ali on ih ipak sve povezuje duhovno, spajajući čitave generacije, vojne i podvige.

Šumadiska Srbija, niknuvši iz plamena Karadorđevog ustanka, stvorila je svojom krvlju slobodu Toplici. A nova Toplica, dostojna postojbina Toplice Milana i Kosačića Ivana, starog Jug Bogdana i njegovih devet Jugovića osvetlala je obraz i sebi i svojoj zemlji kada je kucnuo suđeni čas da se i druga neoslobođena braća oslobodavaju: njen II puk, legendarni i gvozdeni, proneo je njeno ime daleko i blistavo, to i ovom prilikom ističem kao vaš Vrhovni Komandant.

Sve će to pokolenjima pričati ovaj spomenik. A strancima reći će još i to, da protiv svakog zavojevanja koje ide preko nacionalnih i etnografskih granica, duša narodna daje otpor vazda i u svim prilikama. Iz ovog otpora planula je protiv tuđina i njegove najezde pobuna u Toplici i Jablanici, koja je pokosila tolike žrtve, ali svojom junačkom, iako neravnom, borbom, večnom slavom ovenčala čitav ovaj kraj.

Ta narodna oslobodilačka i slobodarska težnja, bez koje nema ni pravog požrtvovanja ni istinskog junaštva, i kojoj se posvećuje i ova današnja rodoljubiva svečanost, sjedinila je prvo novu i staru Srbiju, a zatim i celu Jugoslaviju, u istu sudbinu i istu nacionalnu državu.

Okvki spomenici i kosturnice, rastu širom cele zemlje, neka nam svima budu stalna opomena: koliko je to skupa i krvava tekovina nacionalna, i koliko smo je svi dužni budno i surevnjivo čuvati.

Vi ćete i tu biti među najboljima, uveren sam, jer se na mucu poznali junaci.

S tim uverenjem otkrivam ovaj spomenik i predajem njega i njegov amanet vama i vašim mladima.

Slava palima!

Živeli Topličani!

Živela Jugoslavija!

(Kljé)

S petrovaradinskih zidina

»Gajite sokolsku misao verno i požrtvovano«, —
reči biskupa dra Akšamovića

Kao živa jeka odjeknuli su našom domovinom veseli glasovi, koji se kao valovi novog života zatalasale našom zemljom i našim Sokolstvom. Poznati naš Petrovaradin, koji je u letopisima našega naroda zlatnim slovima zabeležen, dao nam je još jedan jaki, živi dokaz da je on još uvek među prvima, da uvek živi svojim nekadašnjim životom, da u njemu ključa još uvek ona živa narodna svest za koju su toliki dali svoje drage živote.

Dan 8 i 9 septembar o. g. znači i za naše Sokolstvo velik datum; ovi su dani prekretnica novih veza i novih misli, novog, ispravnog rada između jednog dela kat. sveštenstva i naše viteške, narodne organizacije. Čin preuzvišenog gospodina dra Antuna Akšamovića, biskupa đakovačkog, za nas je drag i skupocen, a isto tako i za naš narod i za katolicizam u našoj državi. Reči, oduševljene reči, koje je izustio visoki crkveni dostojanstvenik znače, da naše Sokolstvo stoji na ispravnom i pravom putu. Znači ujedno da Sokolstvo nije protuverska organizacija i da u njoj ima mesta za svakog ispravnog građanina ove zemlje i za svakog vernika koji ljubi svoj narod i svoju ujedinjenu otadžbinu. Koliko se god baca prokletstvo na naš rad sa strane nekih, koji još ni danas ne mogu da bistrim okom prosuduju i gledaju oko sebe i pred sebe, evo, dostojnog naslednika velikog Štrosmajera, koji hvali i blagosivlje naš rad i naše sokolske barjake.

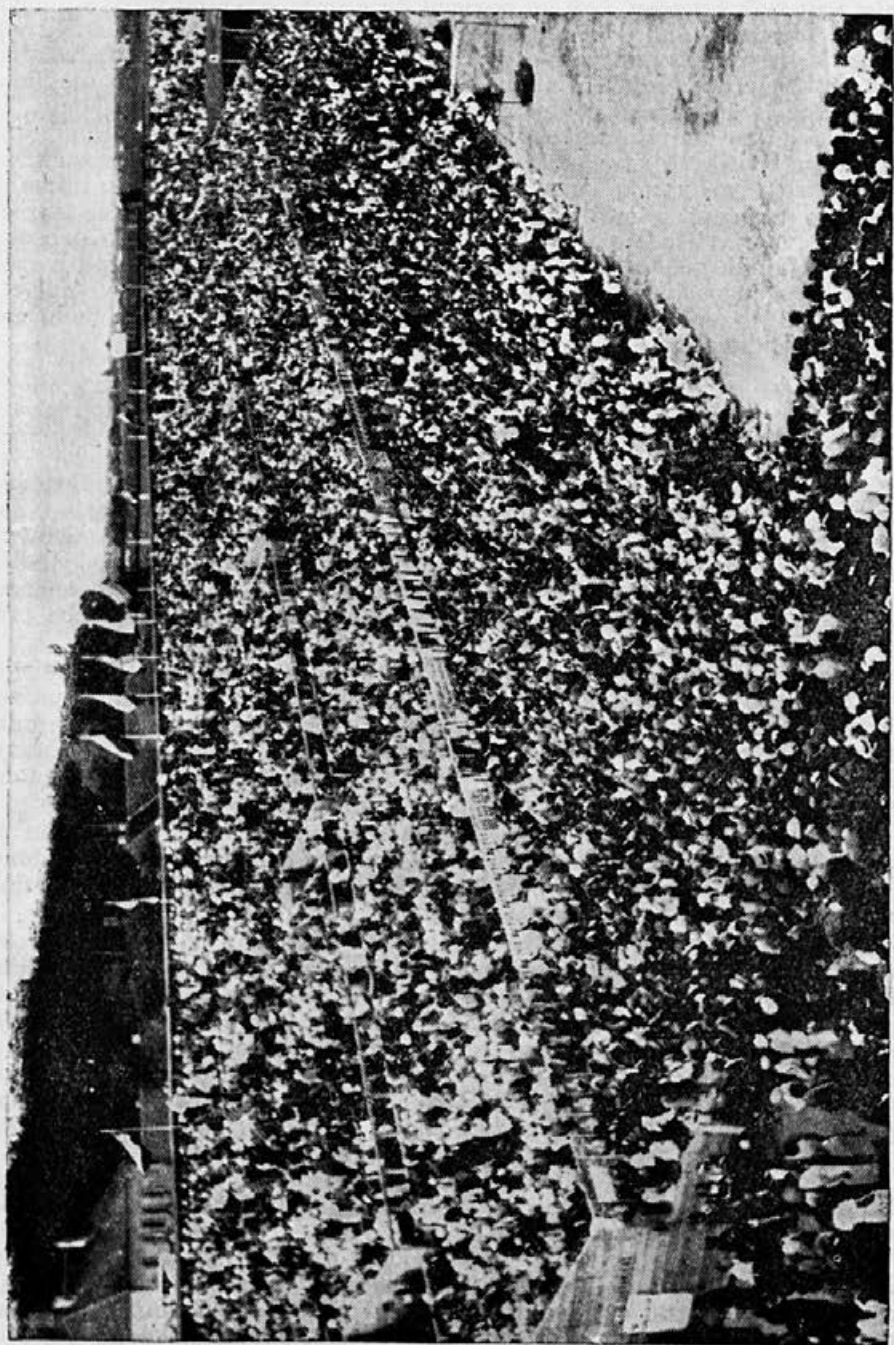
Dne 8 septembra izvršen je blagoslov grobova streljanih rodoljuba, koje je austrijska vojska streljala u šančevima Petrovaradina. Ovaj blagoslov izvršio je pravoslavni episkop Tihon i katolički biskup dr. Akšamović. Dne 9 septembra bila je jutro na sokolskom vežbalištu svečana služba Božija, koju je otслужи biskup dr. Akšamović uz veliku asistenciju sveštenstva. Posle službe Božije stupao je preuzvišeni biskup dr. Akšamović na čelu povorke u Sokolski dom da izvrši njegovu posvetu. Iza posvećenja, koje je izvršio sam biskup, održao je sakupljenom Sokolstvu ovaj značajan govor:

Gospodo! Gospode!

U našoj ujedinjenoj otadžbini dragoj Jugoslaviji organizovana su mnoga društva, koja neguju viteški značaj i dižu ponos našega naroda. U tom kolu odlično mesto zauzima Sokol Kraljevine Jugoslavije. Na čelu su ove viteške organizacije svetli umovi naše sadašnjice. Vrhovni starešina je Njegovo Visočanstvo naš Prestolonaslednik, dragi Kraljević Petar. Viteški duh, koji je našem narodu prirodni dar od Boga privlači našu mladost u sokolske redove, te Sokol Kraljevine Jugoslavije stoji danas kao jaka organizacija. Bogati gradovi i siromašna sela jednako se takmiče da podignu domove za organizatorni uspešni rad pojedinih sokolskih jedinica.

Naš dragi Petrovaradin stvara danas i posvećuje sokolski dom da u tom domu razvije predivnu zastavu, dragoceni dar Nj. Vel. Kralja Aleksandra I.

Sokoli! Sokolice! Kada danas svečano ulazite u svoj dom, neka vam bude zavet svet i trajan: čuvati, negovati i do heroizma usavršavati duh državnoga i narodnoga jedinstva pod visokom egidom Nj. Vel. Kralja Aleksandra, a pod vodstvom Njegovog Visočanstva Prestolonaslednika Petra.

Zagreb: Veleban pogled na deo severne tribine na početku druge javne vežbe

Kao što sunce za vedroga jutra najpre osvetljuje bregove i vrhunce gora naših, a tek se kasnije spušta i silazi u doline, gajeve i poljane naše, tako eto genij roda našega u prostranoj Jugoslaviji treba da osvetljuje i duševno osvoji vrhove društva našega t. j. inteligenciju našu. Prosvetari naši, pretstavnički naši svih krugova, koji su pozvani da neguju narodnu prosvetu neka pronašaju taj dobri duh u široke krugove dragoga nam naroda. Genij roda našega nije promenljiv, on ne posrće, on ne ide stranputicom. U presudno doba svetskoga rata bratska ljubav je povezala, a svršetkom rata ujedinila Srbe, Hrvate i Slovence u jednu državu, svima nam dragu Jugoslaviju. U povesti našega naroda eto plejade naših heroja i velikana koji su to stvorili što mi danas imamo. Ali svi veliki sinovi roda našega svojim delima zadužice nas da ih visoko poštujemo, i u svemu nasledujemo. Junaci su na delu i oružju. Velikani su tu u epohalnim programima i mecenatskim ustanovama za izgradnju velike Jugoslavije. Ispred svih mi se danas kao neko posebno nebesko viđenje javlja duh velikog Oslobođioca Petra Kralja i Heroja u pratnji velikoga ideologa jugoslavenske misli biskupa Štrosmajera. To su prvi najveći vitezovi u službi genija roda našeg. Njihove istorijske pojave neka budu naš svetli uzor. Njihov rad neka bude naša škola.

Gospodo! Gospode!

Svi znademo kako je za nacionalni naš život važna viteška sokolska organizacija.

Naš narod je pre svoga ujedinjenja i pre utemeljenja naše države bio pocepan i podložen pod četiri državna režima. Njegovo Veličanstvo — naš Kralj Aleksandar I je državničkom herojskom jakošću stvorio ustavnu monarhiju. Novim savremenim zakonodavstvom želi i uvetuje jednaki boljitak i napredak svima državljanima. Celome svome ujedinjenome narodu. Misao narodnoga jedinstva koja provejava zakonima naše države treba preneti i u dušu naroda svih pokrajina Kraljevine Jugoslavije.

Eto, gospodo i gospode, u tom je važnost ove visoke patriotske misije. Sokol Kraljevine Jugoslavije u toj misiji imade da izvrši veliki posao. Zadatak je ove viteške organizacije da odgaji generacije nacije naše s onim vrlinama koje narod povezuje punim poverenjem, s onim vrlinama, koje izgrađuju nacionalno ujedinjenje u bratskoj ravnopravnosti i iskrenom, pravom narodnom zanošu.

Mi pretstavnički katoličke crkve se radujemo kad vidimo, da nam je omladina oduševljena za svete ideale svoga naroda i svoje drage otadžbine. Baš za to skrećemo pažnju svih odgojitelja da dragoj nam mladosti preporučite one vrline, koje narod dižu do veličine i slave.

Naš narod je bio vazda viteški narod. Već grčki pisac Prokopije u 6 veku o nama Slovenima na jugu kaže: »Slaveni su vrlo hrabri. Nada sve ljube svoju slobodu«. Naš narod je svoju slobodu vezao u svoju religiju. Poznata nam je sekularna deviza roda našega: Za krst časni i slobodu zlatnu. Religija je osobita vrлина našega naroda.

Važna je u tom predmetu reč velikoga Štrosmajera: već naravni zakon utvrđuje dužnost čoveka. Ali povest svedoči da su propisi naravnoga zakona onemogućili izgradnju političke zgrade trajne i dostojne naroda samo onda, gde su se građani uz ove zakone vezali verskom obavezom.

Na tom psihološkom principu zasnovana je svaka zavetna misao za korist domovine. Na tom istorijski utvrđenom principu temelji se svaka prisega vernosti Kralju i otadžbini.

Braćo i sestre! Iz povesti svoga naroda i duše svojih otaca uzimajmo program patriotskoga rada i znajte, da je budućnost naša. U našoj zemlji i našem narodu vekovno će vladati ostvarena proročka reč umnoga pesnika Preradovića koji ovako peva: O silno slavjanstvo, pučina kako no more — savite ruke božanske zemlji u krilo, i premda zaljev mnogi mnogi nakrnji tebi tuđinstvo — ipak jošte imade toliko da kad se udom makneš samo ikojim sva se zemlja zatrese. Stoji tuđin izbuljenih očiju skrštenih ruku — tvojih na obalama i u nehvalj tebi se divi.

Nacionalna svest pesnikova neka bude naša vrlina i naša pesma, u tom domu da vlada geslo: »Sve za Kralja i Otadžbinu!«

Govor biskupa dra Akšamovića bio je popraćen dugim i oduševljenim poklicima. Nato je progovorio društveni starešina br. Višošević, koji je pozdravio prisutne i zahvalio se preuzvišenom biskupu dru Akšamoviću, a nato je izrekao lep govor II zamenik starešine Saveza SKJ br. Paunković. Na banketu je biskupa pozdravio starešina novosadske Sokolske župe brat Pavlas, kojemu je odgovorio s nekoliko oduševljenih reči biskup Akšamović završivši svoj govor s rečima: »Pozdravljam Vas lepim našim sokolskim pozdravom: Zdravo!« Iza toga govorio je ministar za fizičko vaspitanje naroda brat dr. Andelinović, koji govori o sokolskoj ideji. Njegove reči pratio je gospodin biskup sa živim interesom i neprestano mu povlađivao.

Posle podne bilo je svečano osvećenje sokolskog barjaka, koji je darovao petrovaradinskom Sokolu Nj. Vel. Kralj. Posle posvete izrekao je preuzvišeni gospodin dr. Akšamović ove reči:

Ugledni gospodine starešino!

Vaša zastava je posvećena i posvetom trajno vezana za viteške ideale Vašega društva. Predavajući Vam ovu dragu zastavu moram da naglasim ove misli: Sokolsko društvo u Petrovaradinu je naročito odlikovano pažnjom i ljubavlju Uzvišenoga Vladara, Kralja Aleksandra. Ova zastava je dragocen dar Njegovog Veličanstva. Svi dobro znademo, koju je stvaralačku snagu razvio naš Uzvišeni Vladar, Premilostivi Kralj Aleksandar, da u ujedinjenoj nam domovini utare puteve i stvori uvete neslomivome narodnom jedinstvu. Francuski ugledni list »Revi de de Mond« pravo imade kada podvlači naše zajedničko uverenje: Kralj Aleksandar I postao je svome narodu simbol narodnoga jedinstva.

Sokoli! Sokolice! Vi ćete se svome uzvišenom i ljubljenom Vladoru Kralju Aleksandru najbolje odužiti za ovo veliko odlikovanje, ako sokolsku misao gajite verno i poštovano, te ako taj viteški rad vežete uz visoke ideale Njegovoga Veličanstva Kralja, koji narodu u punoj slobodi garantuje svaki napredak, a državi veličinu i slavu.

Neka Bog živi i blagoslovi Njegovo Veličanstvo Kralja Aleksandra!

Da živi Uzvišeni Kraljevski Dom Karađorđevića!

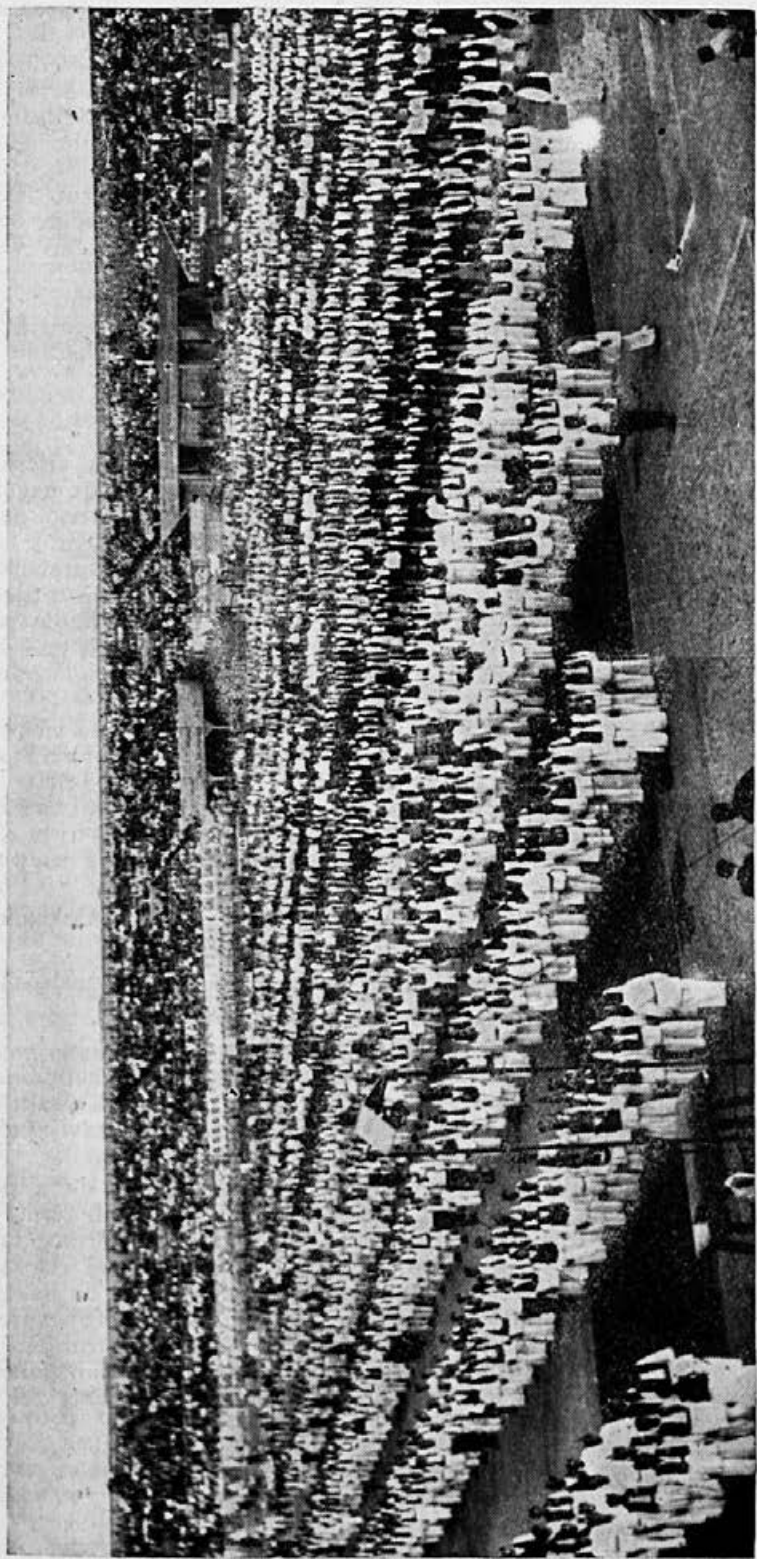
Da živi Njegovo Visočanstvo, starešina Sokola Prestolonaslednik Petar!

Da nam živi draga Jugoslavija!

I ove značajne reči bile su popraćene dugotrajnim odobravanjem i živom aklamacijom dra Akšamovića. Biskup je nato pomno pratio izvođenje vežaba i izražavao svoje dopadanje. Iza rasporeda učinili su Sokoli špalir kuda je prošao izaslanik Nj. Vel. Kralja i biskup Akšamović pozdravljajući Sokole s neprestanim sokolskim pozdravom Zdravo!

Nismo se prevarili kada smo svojevremeno izjavili, da s poznatom protusokolskom poslanicom nisu bili saglasni svi biskupi. Evo živog primera, da je u naše redove stupio još jedan visoki službenik Crkve i naroda, naslednik velikog biskupa đakovačkog Štrosmajera. I tako je i ovaj visoki crkveni dostojanstvenik stupio u krug onih svećenika, koji su znali da usklade veru i Sokolstvo na korist svog naroda i svoje Crkve. Velikom Štrosmajeru, Učeliniju, Kreku, Spinčiću, Ivaniševiću, Dobrečiću i mnogim drugim koji su glasno ili u dubini svoje duše s veseljem pratili i blagosivljali sokolski rad, pristupio je otvoreno i naslednik velikog Štrosmajera. Salus rei publicae suprema lex esto!

(Kljć.)

Sa sleta u Zagrebu: Impozantan broj članova sokolskih četa na prvoj javnoj vežbi

Poslednjim ukočenim pogledom pozdravio si svoga sina i tvoja duša odletela je u More Duša... Drhtavom rukom zatvorio sam ti oči, tvoje mile oči, koje su me uvek blago gledale.

Četiri mrka čoveka žurno zakovaše sanduk. Svaki udarac njihove prljave ruke sekao mi je srce.

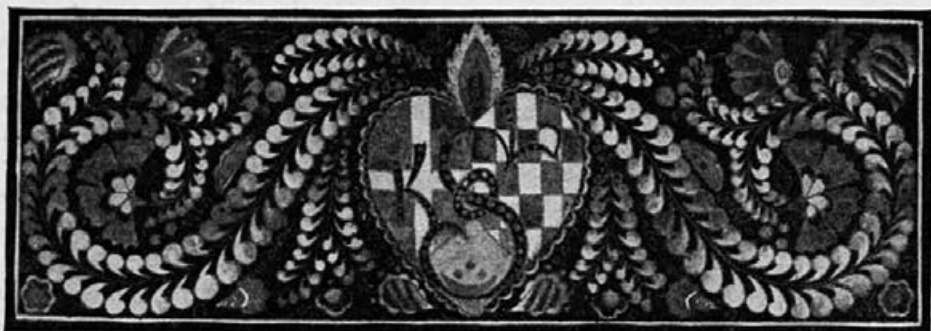
Kao u snu lutao sam nekud opkoljen gomilom ljudi. Probudiše me na groblju. Sveštenik s dugom crnom bradom očita molitvu, mignu nekim ljudima i — spustiše sanduk. Lupa kamenja i suve zemlje odjekivala je tužno u momu srcu. Moje mlado srce prvi put je tada zajecalo. A koliko će puta u životu zajecati? Izdade me snaga, i ja se sruših na očev grobni humak, na njegovu večnu kuću. Ruke mi zagriše grobni humak, kao što su nekada grlile onoga koga je srce beskrajno volelo. Obuzet tolikom tugom, čuo sam glas ispod zemlje, koji je mene zvao: »Sine moj, ne plači, mnogo ćeš suza imati u životu; ne plači, sirotane moj, nego pripazi majku i one ostale sirotane moje. Teši ih i reci im, da je tata otišao u raj...« Te reči prostrujahu kroz moje telo, srce ih primi, a duša ih usvoji.

Umoran i bolom skrhan, vratih se kući. Na vratima me sreće najmlađa sekica i još me više rastuži: »Bâto!..., kud je otišao tata?... Rekao mi je doneti »bêbu«...« Gušeći se u suzama, odgovorih joj: »Doneće ti tata, milo moje, bêbu. Evo sad ga je bata ispratio..., otišao je u raj...« S blaženim osmehom na licu, otrča ona među ostale sestre i ispriča im.

A jadna, nedorašla siročad poverovaše joj i stadoše se veseliti i nadati, da će i njima tata nešto iz raja doneti...

Sa sleta u Zagrebu: Crnogorci u narodnim nošnjama u povorci

Z risarske razstave mestne ženske realne gimnazije v Ljubljani.
Delo T. Doberškove, učenke 3. razr.

Radovedna soseda

Rica, Ljubljana

Gospa Firbčeva je bila najbolj radovedna ženska v vsej občini. Njen šilasti nos je kar njuhal po zraku, a drobne črne oči so se svetile kot oči radovedne miške, ki stika za slastno slanino.

Pa jo je pošteno kaznoval stari Kozar, tisti, ki je prodajal kolomaz. Bilo pa je takole:

Kozar je bil jezen na Firbčevo, ker ga je obrekovala in pravila okoli, da njegov kolomaz ni vreden počenega dinarja. To mu je bilo dovolj, kajti Kozar je cenil svoj kolomaz nad vse. Ker je poznal radovednost Firbčeve gospe, je sklenil počakati, prepričan, da že pride prilika, ko se bo lahko nad njo znosil.

In ni se motil.

Nekega dne je prihitela Firbčeva h Kozarju, da bi ji pojasnil nekaj radi mejnikov, ker se je ženica tudi rada pravdala s svojimi sosedi.

Kozar jo je že oddaleč videl in se takoj skrnil, a svoje skladišče je pustil na stečaj odprto.

Ko je prišla Firbčeva, je takoj švignila v njegovo odprto skladišče, kjer so bile kadi kolomaza. Toda ženica ni takoj odšla, ko je videla, da ni gospodarja. Kaj šel! Pričela je stikati okoli, se ogledovati in pasti svojo radovednost.

In Kozar je tega čakal. Prišel je počasi proti kleti in hipoma je vrata zaprl in zaklenil. Ker v kletnem skladišču ni bilo okna, je vsa svetloba prihajala skozi priprta vrata.

Firbčeva se je silno prestrašila, ko je ostala sama v mračni kleti med kadmi kolomaza. Pričela je klicati gospodarja, pa ga ni bilo od nikoder.

Firbčeva je postala nestrpna. Pričela je hoditi sem in tja, trkala je na vrata in se jezila, da Kozarja ni in ga ni. Pri tem svojem tekanju, se je zadela v neko posodo, ki se je prevrnila, in gospa Firbčeva je padla tudi sama. Začutila je, da je umazana od kolomaza in divje je pričela kričati in tolči po vratih.

Zdaj se je šele oglasil Kozar. Prav nedolžno je prišel k vratom in vprašal: Kdo pa razgraja?»

»Jaz sem, jaz, odprite hitro!« je kričala Firbčeva.

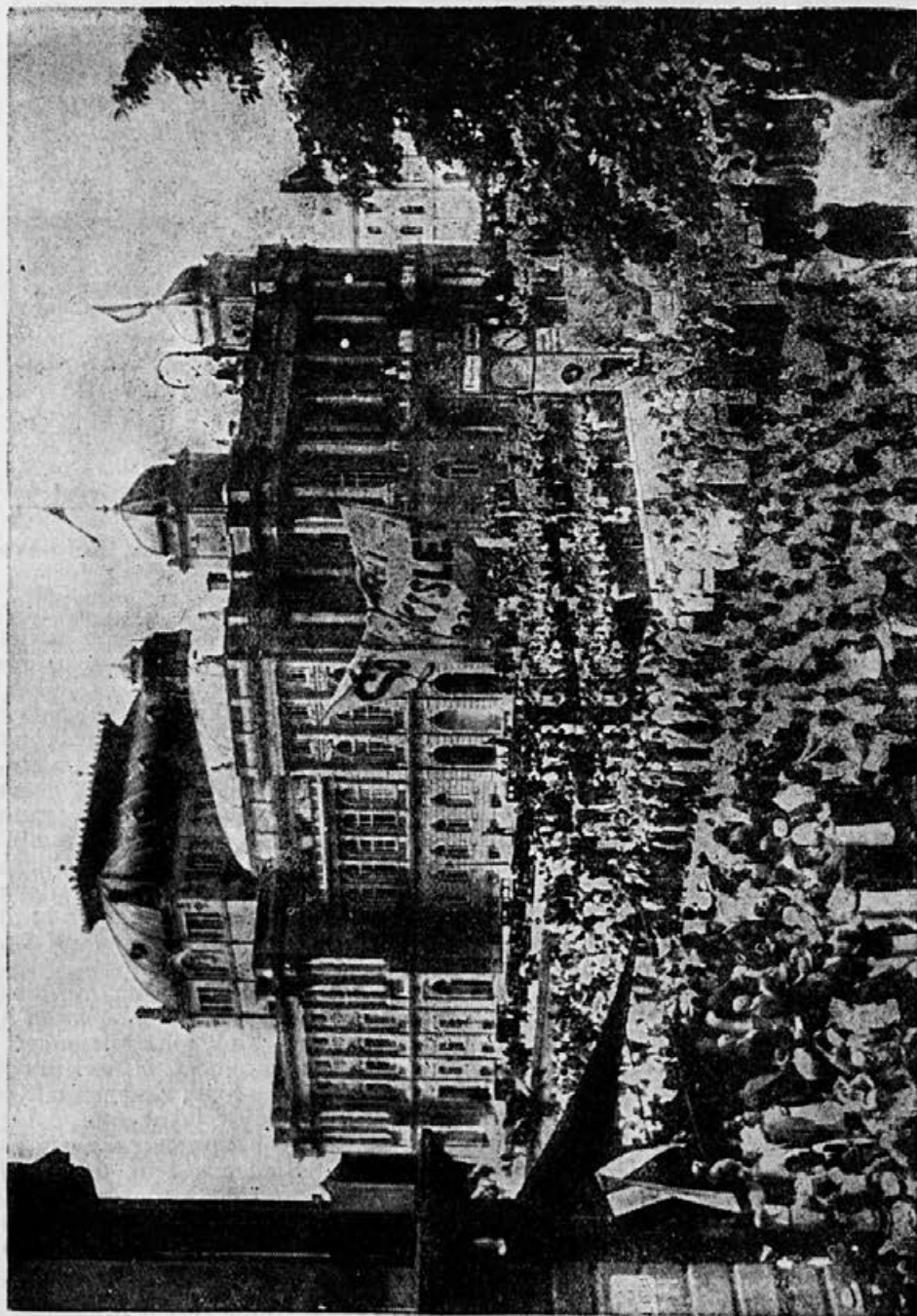
»Ali vi, gospa? To vendar ni mogoče. To mora biti vaš duh. Kako ste mogli priti v moje skladišče. Čakajte! Poklical bom soseda! To ni kar tako! Meni se zdi, da v kleti straši!«

Odšel je res po soseda in odklenil vrata.

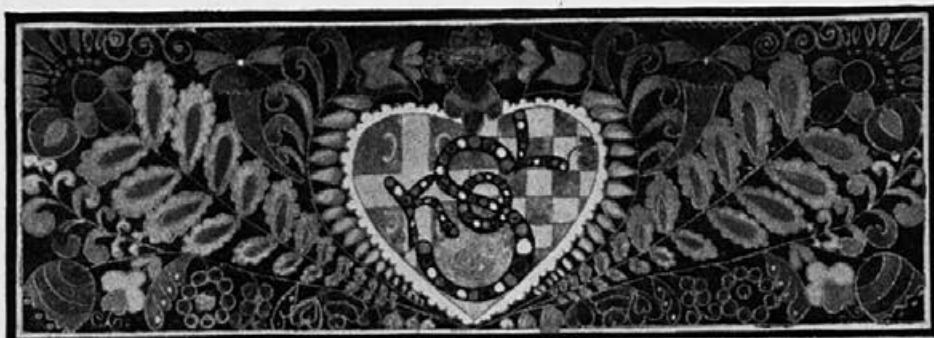
Kakor velika črna vrana je priprhutala na dan gospa Firbčeva polna kolomaza. Vsi, ki so jo videli, so se smejali in ploskali.

Pravijo, da je bila poslej radovednost gospe Firbčeve za vedno ozdravljena.

Sa sleta
u Zagrebu:
Defile velebne
svečane sokolske
povorke od skoro
24.000 učesnika
pred zastupnikom
Nj. Vel. Kralja i
pretstavnicima
Sokolstva i vlasti
pred Narodnim po-
zorištem, na Trgu
Kralja Aleksandra

Z risarske razstave mestne ženske real. gimnazije v Ljubljani.
Delo Stoparjeve, učenke 3. razr.

Promene u ženskoj nošnji posle svetskog rata

Hojrudin Ćurić, Sarajevo

Uzroci promena i prednost današnje nošnje

Ne obazirući se na sve promene kroz koje je prošla naša žena u novije doba, uglavnom, u njenom životu možemo razlikovati: 1) položaj žene pre svetskog rata i 2) položaj žene posle svetskog rata.

Žena pre svetskog rata bila je samo domaćica i majka, čije su glavne brige bili kućni poslovi i odgoj dece. Izlazila je obično jedanput nedeljno i to u haljini, u kojoj je bila sputana. Ta sputanost dolazila je od midera, koje su nosile i mršave i debele žene radi toga, jer su nabori na haljinama morali da budu onakvi, kako je to moda zahtevala. Haljine su bile potpuno duge. Često su se videle i haljine sa šlepovima, koji su se vukli po zemlji. Oblačile su se i po 2—3 donje suknje. Vrat je bio potpuno zatvoren. Cipele su bile duboke s visokim petama; morale su biti potpuno zakopčane. Glavu je krasila visoka frizura s ukosnicama. Šeširi su bili veliki, a probadali su ih ukrasnim iglama. Kako vidimo, žena je bila potpuno zakopčana i sputana, što joj je mnogo smetalo.

Za vreme svetskog rata prilike su se promenile. Muškarci su otišli na ratište, i sav život u državi pao je, uglavnom, na leđa žena. Žene su morale, u većini slučajeva, obavljati i muške i ženske poslove. Radi toga bile su prisiljene da izvrše izvesne promene u svojoj nošnji. Te promene bile su praktične prirode: žena je prilagođavala svoje odelo prema svome zanimanju. To izjednačivanje u ženskoj nošnji oseća se naročito posle svetskog rata.

Posle svetskog rata, kada su mnoge majke, sestre i supruge zakukale za svojim milim i dragim, koji su ostali na bojnim poljanama, žena je ušla u javni život. Ona je i dalje ostala domaćica i majka, samo s tom razlikom, što je, u većini slučajeva, bila zaposlena u pisarnici, školi, tvornici i sl. To je bio uvet bez kojega se njezin opstanak nije mogao zamisliti. U novoj ulozi žena je morala da prekine sa svim onim što joj je kočilo rad. To se naročito odnosilo na nošnju. Zaposlena u pisarnici i izvan nje, žena je osetila sve slabe strane svoga nekadašnjeg načina odevanja, i odmah se rešila da to ukloni. Odbacila je mider, koji joj je smetao pri kretanju, odrezala je kosu da ima što manje posla oko nje i počela je da posvećuje naročitu pažnju nezi tela. Pre rata žena i sport bila su skoro dva suprotna pojma. Posle rata javlja se veliki broj žena koje se bave sportom i telovežbom. To je razumljivo kada se ima na umu da mnoge žene rade po pisarnicama i da se po čitav dan slabo kreću. Ljubav prema sportu ogleda se i u načinu odevanja. Iz praktičnih razloga sportskim odelom koriste se često i žene koje nisu sportistkinje.

Rekli smo da je žena posle svetskog rata odrezala kosu. To je učinila u prvom redu iz zdravstvenih razloga. Dugu kosu mnogo je teže prati i čistiti nego kratku. S druge strane, kratka kosa lakše se neguje. Pre svetskog rata žena je izgubila mnogo vremena oko pravljenja kose. Sada je to posao od nekoliko časaka. Dakle, rezanjem kose, žena je dobila i u zdravstvenom i u vremenskom pogledu.

Skupa s kratkom kosom došli su i mali šeširi i kapice. Oni pospešuju zračenje kože mnogo bolje od predašnjih šešira, jer pokrivaju jedan deo glave.

Zračenju kože pomažu i otvorene, urezane haljine koje se pojavljuju posle svetskog rata i koje zamenjuju zatvorenu i do grla skopčanu staru nošnju. Ova promena morala je uslediti radi toga, jer današnja žena obavlja različite poslove koje pre rata, većinom, nije radila, a kod čega bi joj potpuno zatvorene haljine mnogo smetale. Radi toga se više ne prave tesne haljine, šta više i kroj rublja je takav da nigde ne steže. Ukoliko su haljine više otvorene uvereni smo da u toj promeni igra ulogu i dopadljivost, što je, manje ili više, u krvi svake žene. Prednost otvorene haljine je i u zdravstvenom pogledu velika, jer, kako smo rekli, pomaže provetravanju ili zračenju kože. Koliko drži do ovoga savremena žena, vidi se i po tome, što i preko zime većinom vidimo otvorene haljine. A kada dođe leto, kupališta ožive od otvorenih kupaćih odela, u kojima žene plivaju, vežbaju i izlažu svoje telo korisnom delovanju sunčanih zraka.

Posle svetskog rata moda je nalagala i promenu suknje. Dok su predašnje suknje bile potpuno duge, posle rata postaju sve kraće i kraće, neko vreme penju se i iznad kolena, dok se najposle ne zaustave nekoliko centimetara ispod kolena. Ova promena došla je kao preka potreba. U predratnoj dugoj suknji, koja je dopirala do zemlje, današnja žena ne bi mogla raditi izvesne poslove, s kojima je u vezi njen opstanak. Recimo, jedna radnica u tvornici, koja je prisiljena da radi naporne poslove ne bi mogla vršiti te poslove u potpuno dugoj predratnoj suknji. Današnja kratka suknja ima prednost u tome, što se u njoj lakše krećemo i što pomaže da se koža jače ispariva. S druge strane za kraću suknju potrebno je i manje tkanina, drugim rečima, manje novaca.

Moda nije ostavila na miru ni cipele. Dok su se pre nosile duboke i potpuno zakopčane cipele koje su, poput midera, prečile optok krvi i zračenje kože, sada se nose kratke cipele s visokim ili niskim petama. One su došle s kratkom suknjom, jer se jedno bez drugog ne bi moglo zamisliti. U zdravstvenom pogledu ove cipele imaju potpunu prednost nad predašnjim cipelama. Prema cipelama i haljini udešavaju se i čarape.

Skupa s nošnjom menjao se i nakit. On je danas, uglavnom, mnogo jednostavniji i jeftiniji od nekadašnjeg nakita.

Posle svetskog rata osatile su se velike promene u ženskoj muslimanskoj nošnji. Te promene imaju isti uzrok kao i promene u nošnji žena ostalih veroispovesti. Muškarci su otišli u rat, a žene su bile prisiljene da obavljaju najteže poslove. Posle rata došle su i gospodarske prilike: ukidanje feudalizma (velika imanja podeljena na doživotno uživanje). To je pogodilo većinu muslimana. Žene su morale napustiti svoje odaje i pomoći u poslu muškarce. Tako je muslimanka počela da ulazi u javni život. Što je više ulazila u život, sve je više osećala potrebu emancipacije (oslobođenja, izjednačenja u pravu). To izjednačenje došlo je naglo i najbolje se ogleda u promeni nošnje. Pre rata muslimanka je bila potpuno pokrivena. Po kući se kretala u dimijama i anteriji, a kad je htela da iziđe iz kuće, morala je da obuče feredžu. Ulazeći u javni život kao radnica ili činovnik, muslimanka je odbacila feredžu, dimije i anteriju, jer su joj smetali u poslu, odrezala je kosu i obukla je iste haljine kao i njene drugarice ostalih veroispovesti. Starije žene ostale su i dalje pokrivenene. Prednost savremene muslimanske ženske nošnje je ista kao i prednost ostale današnje ženske nošnje: ona je praktična i, sa zdravstvenog stanovišta, vrlo dobra.

Što se tiče narodne nošnje, njen se tip očuvao, uglavnom, do najnovijega vremena. Ali, u najnovije vreme, a naročito posle svetskoga rata, primećuju

se izvesne promene u načinu odevanja našega seoskoga sveta. Naš seoski svet, naime, kao izraziti predstavnik i nosilac narodne nošnje, podleže uticaju grada. Drugim rečima, selo podleže modi sporije. Uzrok toga oponašanja je jak dodir sela s gradom. Danas je obična stvar videti seoske devojke »varoški« obučene i našminkane. Ova je promena došla i iz gospodarskih razloga. U današnje vreme teško je nabaviti narodnu nošnju, jer je njena izrada skupa. Zato se naša seljanka, malo po malo, oblači »savremeno« i time, možda i nesvesno, osuđuje našu narodnu nošnju na propast. Ukoliko se može govoriti o prednosti najnovije nošnje našeg seoskog sveta, ona je najviše gospodarske prirode.

Iz svega ovoga što smo izložili vidi se, da su posle svetskog rata promene u ženskoj nošnji velike, da su uzroci tih promena opravdani i da je, što se tiče prednosti, uglavnom, više dobiveno nego izgubljeno.

Sokolstvo i vojska

Jose Matešić, kapl. pripravnik, Ogulin

Uvek i svakom prilikom, na svim priredbama, osobito na sletovima imali smo prilike videti usku saradnju između Sokolstva i naše vojske. Gdegod je bilo moguće nastupala je vojska, a, dakako, i divna mornarica naša.

A kad se ukaže potreba prilikom gradnje kakve sokolske građevine: doma, vežbališta, vojska širokogrudno pritiče u pomoć. Od naročito je značaja vojnička škola za vođe sokolskih četa u Beogradu, gde se obučavaju vojnici-seljaci za vođe četa, koji će na našim selima da podignu još više sokolski barjak do konačne pobeđe. Ova je škola velik dobitak za naše Sokolstvo.

To bi, uglavnom, bio, da tako kažem, tehnički dodir vojske sa Sokolstvom, a gde je još idejni. Dovoljno nam je samo pogledati u »Puteve i ciljeve« pa da vidimo kako se tu govori o odnosima Sokolstva prema vojsci, koje u neku ruku usposobljuje vojnika kao osnovna škola đaka, da on bude što spremniji. I oni koji kao Sokoli služe vojsku, ponosni su na svoje ime kao Sokola - vojnika.

Naša vojska je najhrabrija bila u istoriji; ona je to danas, a biće i u buduće, jer u njezine redove dolaze Sokoli - vojnici. A nama se tu pruža prilika da održimo punu vezu sa svojim jedinicama da polazimo na sletove. Starešine naše vojske su najzaslužniji, zato i njima treba izreći puno priznanje.

Svi Sokoli treba da ljube vojsku, jer su Sokolstvo i vojska dva tela jednog imena, jedne duše i ciljeva: Braniti Kralja i otadžbnu.

Lutkovna igra v dveh dejanjih s predgovorom veseljaka Jurčka.

(Dalje.)

II. dejanje.

Na vrtu pri Svetlinovih. Spredaj dvorišče. Na levi je s konca videti hišo z značilnim hodnikom. Odtod proti ozadju in desni sadno drevje. Spredaj na levi košata orjaška lipa z mizo in klopjo krog debla. Dohod prost z desne in leve. Sončen poletni dan. Ko se zastor dvigne, stoji pred hišo Lipoglav.

Lipoglav. Kam so neki mati šli?

Svetlin (pride z desne po vrtu). O, Lipoglav, si že pokonci?!

Lipoglav (zafrkljivo). A ti menda še zmeraj spiš —

Svetlin. Porednež mali!

Lipoglav. Si videl mater?

Svetlin. Lepó je danes —

Lipoglav (nagajivo). Pravim, če si kaj videl mater —

Svetlin. Jaz — (Se zdrzne.) Presneto si včasih siten —

Lipoglav. A ti pa nasajen! (Se obrne in naglo smukne za hišo.)

Jurček (pride po vrtu z desne). Dober dan! No, kako je kaj, kako?

Svetlin (nič kaj prijazno). Ej no, saj je že danes tretji dan —

Jurček. Težko držiš obljubo, kaj?

Svetlin. Jaz — (Se zdrzne. Pokašljuje.) Tako je, no, tako —

Jurček. Saj sem ti precej takrat rekel! — Pripisi sebi, če se boš cpekel!

Svetlin. Jaz — (Se zopet zdrzne.) Najboljše bo, če kar ves dan lepo molčim.

Kar rečem, se mi vse tako zasuče, da sta brž blizu tisti dve besedi —

Jurček. Presneta reč! Tako se misliš odrezati?! Ne vem, ne vem, a zdi se mi, da vse prehitro obljubuješ —

Svetlin. Kar rečem, mora biti, pa če se tudi svet podere!

Švedrač (z desne). Bog daj vama dober dan! Joj, koliko je novega po svetu! Komaj že krevljam, toliko nosim novic. Dva dni sem stopil malo naokrog, pa sem toliko izvedel, da mi kar zvoni po glavi —

Svetlin (nejevoljno). Kar sedel bi kam in poslušal! Kdo te je neki klical sem —

Švedrač. Kaj boš tako vščeneč! Če praviš, da naj sedem, bom pa kar. (Sede na klop pod lipo.) Boš tudi ti kaj novega povedal.

Svetlin (jezno). Če hočeš z zdravo kožo cdtod, ti svetujem, da molčiš —

Švedrač. Saj ni advent in štiridesetdanski post tudi ne! Viš ga, viš, kakšen je danes! Ali si sinoči same trnulje večerjal, ko si tako kisel?

Svetlin (mu obrne hrbet). Jaz po svoje, ti po svoje —

Jurček. Kdo naj pa potem po moje?

Lipoglav (pokuka izza hiše). Jaz prav rad, če ti je prav.

Švedrač (odskoči s klopi, ko zagleda palčka). Odkod se je pa zopet tale vzel?!

Lipoglav (priskaklja k njemu). Ho, ho, ti si pa tisti, ki zna tako strašno brzeti. (Oponaša njegov tek.) Veš, Svetlin, sem ga videl tisti večer, ko sem hitel Gozdani na pomoč. (Švedrač se napol skrije za lipo, a palček gre za njim.) Počakaj no, da te pogledam! (Ko prideta okrog lipe, Švedrač odšepa proti hiši, a palček se razkorači pred Svetlinom.) Kdaj si pa zopet ga ujel? (Gre proti Švedraču, ki se umakne za hišo. Palček za njim.)

Svetlin (sede na klop). Ta žlobudrač nerodni, da bi ga strela! Ko si ga človek najmanj želi, najrajši pride —

Jurček. Nič se ne jezi, ljubi moj Svetlin! Na svetu je povsod tako, da rado se primeri to, kar ti je najbolj neljubo — Kako pa kaj Gozdana?

Svetlin. Tako molčeča je in sama zase. Na polje je odšla zarana.

Jurček. Pa mati —?

Svetlin. O, z njimi je še hujši križ! Kdo je Gozdana, doklej ostane pri nas, po kaj je prišla, vse hočejo vedeti —

Jurček. In ti —?

Svetlin. Če materi kaj rečem, ji ni prav; če nič ne rečem, ji ni prav. Kar naredim, jim ni po volji. Zato največ molče trpim.

Lipoglav (prihiti izza hiše). Zdaj vem tudi jaz novic — več kot po trati je cvetlic.

Jurček. Kdo ti jih je pa povedal?

Lipoglav. Tisti, ki sem prej ga gledal — Pa Gozdana, mati, vsi —

Jurček. Kaj so ti povedali?

Lipoglav. Ker rad zdravo kožo imam, bom to rajši vedel sam! (Smukne mimo Svetlina na desno po vrtu. Ko izgine za sceno, je še čuti njegovo poredno hihitanje.)

Jurček. Tega si pa res močno oplasil.

Svetlin (začne hoditi sem in tja). Misliš, da se mene boji? Kaj še! To ti je navihaneč, da mu izlepa ne najdeš vrstnika! Vsak trenutek si izmisli kako novo porednost. Koj prvi dan je pričel uganjati neumnosti. Naložil si je kamenja, odšel na njivo in ga začel trositi po strnišču.

Jurček. Kamenje?

Svetlin. Pa koliko ga je nanesel! In še materi se je zlagal, da sem mu jaz ukazal —

Jurček. Kaj takega! Pa potlej!

Svetlin. Mati so začeli mene prijemati, češ da sem ob pamet, ko ukazujem kamenje nositi na njivo.

Jurček. In ti —?

Svetlin. Kaj? Molčati sem moral, ko mi je Gozdana tako slovesno prepovedala tisti dve besedi —

Švedrač (pride izza hiše). Kaj takega! Nak, nak, kaj takega! Kdo bi si bil mogel misliti, kaj bom vse slišal! (Gre počasi po dvorišču proti desni.)

Jurček. Oh, beži, beži! Rajši sedi na ušesa, da ti ne bo treba poslušati!

Švedrač. Saj bom sedel, bom, pa ne na ušesa, ampak tebi na nos! In jezik ti bom malo pristrigel, ko imaš tako dolgega!

Jurček (v šali malo poskoči za njim). Čakaj, čakaj, motovilo! (Se vrne, ko Švedrač zbeži.) Ta pa ni preveč junaški.

Svetlin. Prava zgaga! Samo žlobudranje ga je.

Jurček. Kaj sem že hotel reči? (Po kratkem premolku.) Ali si dobro shranil Gozdanin pajčolan?

Svetlin. V skrinji ga imam zaklenjenega zgoraj v čumnati.

Jurček. Ali mati vedo zanj?

Svetlin. Skoraj bi dejal, da vedo.

Jurček. Imaš ključ ti?

Svetlin (premišljuje). Menda — mati.

Jurček. To pa ne bo dobro, se mi zdi.

Svetlin. Kako misliš?

Jurček. Ne vem, le zdi se mi tako. Trije dnevi so dolgi in tri noči — (Obmolkne, kakor da ga to nič več ne zanima, zleti pogledat na vrt, potem za hišo in se nazadnje vrne k Svetlinu, ki se je ves čas začudeno oziral za njim.) Kako pa je bilo potlej s tistim kamenjem?

Svetlin. Aha! — Malo slabe volje sem bil, pa ti grem pogledat na njivo. Res je bila polna kamenja in skoraj ni bilo znati strnišča.

Jurček. Neverjetno!

Svetlin. Le poslušaj! Grem lepo domov, naprežem, se s parom volov odpeljem na njivo in začnem nakladati kamenje. Ko nato pripeljem na pot, kjer hočem zvrniti in posuti, vidim, da vozim samo — repo!

Jurček (poskoči). Repo?! Ni mogoče! V tem času?!

Svetlin. Res, repo! Če hočeš, greva lahko pogledat! Ves dan smo jo vozili domov, da smo vso klet napolnili z njo.

Jurček. To sem pa res radoveden —

Svetlin. Kar stopi z mano! Boš videl. (Odideta za hišo. Z nasprotne strani prideta po vrtu Svetlinova mati in Švedrač v živahnem pomenku.)

Švedrač. Če vam pravim, mati, da to ne pomeni nič dobrega! — Repa iz kamenja?! Kdaj je še božji človek slišal kaj takega? Boste videli, še treščilo vam bo v hišo, ako ne bo celo kaj hujšega —

Mati. Tudi mene skrbi in bi se s fantom rada kaj posvetovala, a kaj, ko ni za noben pogovor!

Švedrač. Le verjemite, da mu je narejeno! To je očitna čarovnija. Ubogi Svetlin —
Mati. Še najhujše mi pa je, ko nihče noče povedati, odkod so se prav za prav
vzeli ti trije: Gozdana, Lipoglav in Jurček.

Švedrač. Kaj pa pravijo?

Mati. Gozdana se mi samo nasmehne, če jo kaj vprašam.

Švedrač. In nič ne govori?

Mati. Prav malo. Pravi, da bo kmalu spet tam, od koder je prišla, ako ne bo
vse tako, kakor bi po obljubi moralo biti. — No, pa bodi človek pameten iz teh
zavritih besedi!

Švedrač. To niti meni ne gre v glavo, čeprav sem čudno moder in res vem
marsikaj;

Lipoglav (se je bil previdno primuzal za njima, krikne tik za Švedračem). Nikar
no toliko ne žlobudraj! (Zbeži.)

Švedrač (se od straha sesede). Je že po meni! Ojoj, joj!

Mati (se čudi). I, kaj pa danes je s teboj?

Švedrač (vstaja). Ne vem, ne vem — Le kaj se bo zgodilo? — Tako je tu nekje
zavpilo —!

Svetlin (za sceno). Mati —

Mati. Kje pa si?

Svetlin (pride izza hiše). Bi mi dali ključ od skrinje zgoraj v čumnati?

Mati. Čakaj no, naj grem ponj — Čemu ti neki bo?

Svetlin. Oh, kar tako. Rad bi preštel rjuhe —

Mati. Kaj ti vendar ne pride vse na um?! Zdaj boš šel rjuhe štet —!

Švedrač. Ali vam nisem rekel, da mu je narejeno?

Jurček (je kmalu za Svetlinom prišel izza hiše; poredno). Če ne molčiš, bo tebi —
priloženo! (S kretnjo pokaže, da mu bo dal zaušnico.)

Švedrač. Kakopak! Takle frkolin bi me pretepal?! Mati, ste videli —?

Mati. Ne utegnem, ko moram po ključ. (Odide s Svetlinom za hišo.)

Švedrač (preti Jurčku). Ti — da boš mene?! Ali veš, bledica suha, kdo sem jaz?
(Napravi korak proti njemu in za dva zadenski odstopi.)

Jurček (ga oponaša). Da velik žlobudrač si, te izdaja glas.

Švedrač (se nasloni na lipo). Kako si rekel, kaj, kako? — Prehobil sem že pol
sveta, govoril z žalik sem ženó —!

Gozdana (po vrtu z desne). Kje pa, Švedrač, in kdaj?

Švedrač (se ozre in nemo išče, kam bi pobegnil). O — jooooj —

Jurček. Če prav razumem, vidiš prvič jo sedaj!

Švedrač (jecljaje). Ka-ka-ka-a-a-aj, ža-ža-ža-lik — že-že-že-žena-a-aaa?! Jéjhatá,
zdaj me ne reši sila več nobena! (Hoče bežati, a Jurček mu zastavi pot.)

Jurček. Ostani kar lepo pri nas in kaj novic povej, da nam bo krajši čas!

Švedrač (trepeče). Nobene več ne vem.

Jurček. A prej si rekel, da po glavi ti zvoni —

Švedrač. Zdaj pa se mi le tēma dela pred očmi —

Jurček. No, no, premisli malo, se ti že posveti!

Švedrač (trepeče). Oh, joj, uboga moja stara leta! Že vidim, da bom moral
umreti —

Gozdana (se zasmee). Kako pa vidiš, ko si rekel, da se ti tema dela pred očmi?

Jurček. Takole pride v škrpce, viš, kdor preveč govori —

Švedrač (kima). Aha, aha, o, vse verjamem. Za pet nebeških sreč, verjemj, da
ne bom nikoli več! (Gozdani boječe.) A ti? Kako si rekla? Da si žalik-žena?

Gozdana. Kdaj si me slišal? (Stopi proti njemu.)

Švedrač (se trese). Oh, ne, ne, ne, ne — nikoli! (Gozdana se zasmee in odide
proti hiši, odkoder ji pride naproti Svetlin.)

Gozdana. Oves je že požet.

Svetlin. Oves?! Saj je bil vendar še zelen?!

Gozdana. Že nisi videl prav. Skoraj sproti se nam je osipal. Ne verjameš?

Svetlin. Jaz — No, no, sem hotel reči, da bom molčal.

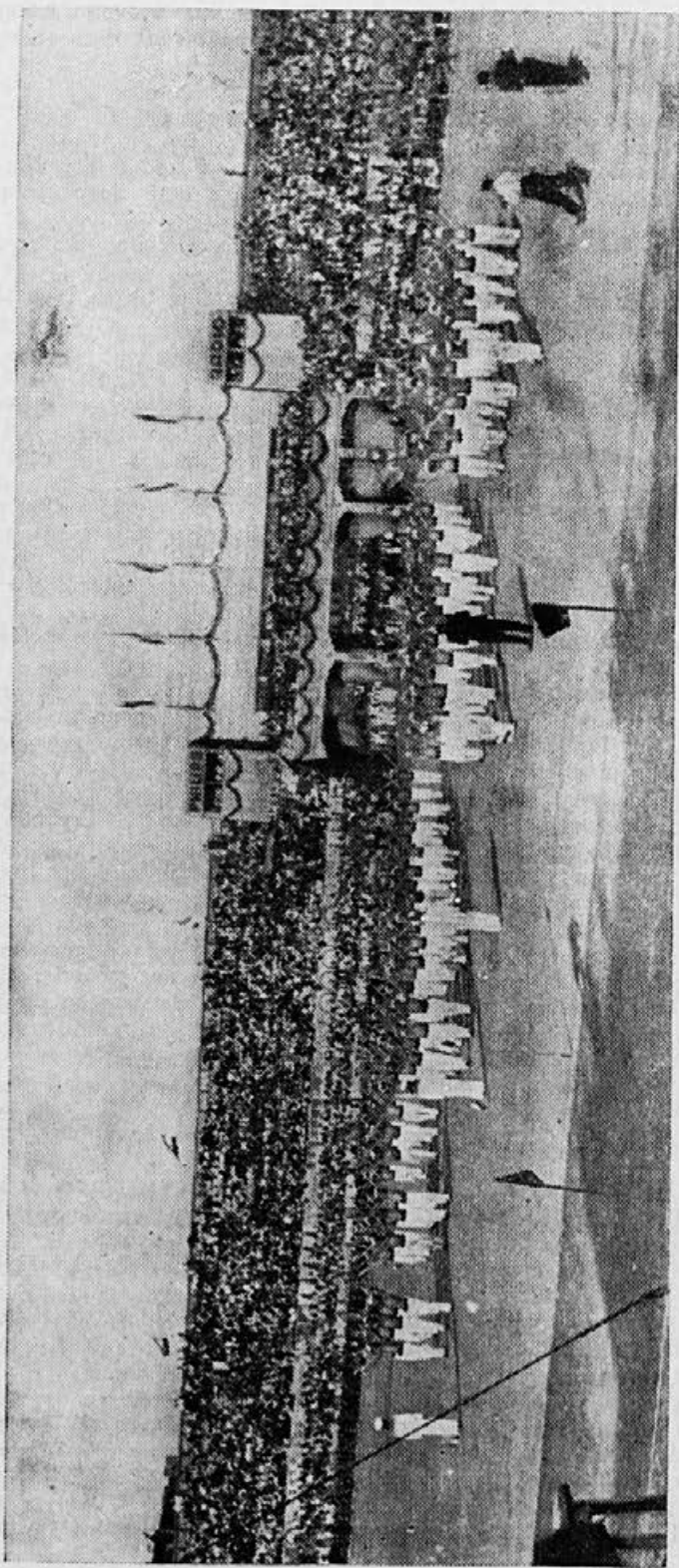
Gozdana. Čemu pa to?

Svetlin. Saj sama veš, kako —

Švedrač (odide zadensko na desno; preden izgine za sceno, trmasto). In vendar
mu je narejeno! (Zbeži.)

(Dalje.)

Sa sleta u Zagrebu : Nastup mornarice

Naši pesnici

Iz trdih vstali smo temin!

R. Mohar, Loški potok

(K 15 letnici osvoboditve Prekmurja)

Iz trdih vstali smo temin,
ki so nad nami stoletja ječale!
Zdaj prost okov je Slave sin,
ki so stoletja ga tiščale.

Iz trdih vstali smo temin,
prišel je dan, ki smo ga čakali!
Na delo zdaj, slovenski sin,
prišel je dan, ki smo po njem
plakali!

Iz trdih vstali smo temin...
»Naprej, zastava slave...«!
Naprej, na boj, slovenski sin,
naprej, za svoja prava!

Ja sam Slaven

Majcan Ivo, Senj

Sokoli mili, slava vas čeka
al' treba radit za narod svoj;
jurišat smelo — pobedit vraga
i kliknut sužnju ti si brat moj.

Jer Istra mila nama pripada
al' ju prisvoji dušmanin klet;
ona će jednom nama pripasti
pa makar za nju morali mret.

Ta narod njezin naše je krvi,
naše je grane ubavi cvet,
čuvat ga treba da ne uvene —
to nam nalaže sokolska svest.

Pa zato napred, Sokoli smeli,
trpeti dalje to se ne sme;
jer nitko ne sme ostavljat svoga
da pod tuđincem bez nade mre.

Bratska nam ljubav i svest sokolska
postavlja ove dužnosti sad,
jer od Balkana sve do Triglava
narod naš hoće dušmanu pad.

Doći će dani odmazde ljute
kada zadržtat dušman će klet;
naše će pravo tada uvidet
taj ravnodušni evropski svet.

Ali sve dotle dok to ne bude
moramo s voljom prigrlit rad,
da već unapred spremni nam budu
ponosno selo i svestan grad.

A u tom radu prednjačit mora
svak tko je dobar Jugoslaven,
da jednog dana ponosno klikne —
celome svetu: »Ja sam Slaven«!

Благо сваком ко никад не иде
Безбожнима на зборове худе,
Нит га икад са грешнима виде,
Нити хоће покварене људе.

Ал' је за то својски заволно
Прави Закон од Господа Бога,
Срцу, души га је омилио
И размишља целог жића свога!

Он је као крај потока дрво:
Коме лишће вечно зелени се
И род даје све на време прво,
Напредује, увек весели се.

А безбожни, грешни, покварени,
Нису никад ни стални ни моћни:
И ветар их по свој васелени
Све разноси к'о прах онај трешни!

Безбожници на Суду се неће
Одржати нити победити,
Ни грешници праведника веће
С поквареним' неће покорити.

Господ знаде путе праведника
И води их увек светла лица, —
Пропануће шака безбожника,
Завладаће Правда и Правица!

Pijanec in papiga

A. Francević, Ljubljana

Voznik Kocjan, voznik Kocjan,
zakaj pa zmeraj si pijan,
zakaj ne moreš mimo krčem,
da ne bi rokoval se z vrčem?
Glej, tvoje suho grlo
še dom ti bo podrlo.
In žena tvoja zmučena
prerano vsa je sključena.
otroci tvoji bosih nog —
mar zanje naj skrbi le Bog?

Tako mu pravi skrivni glas,
ki včasih opozarja nas;
svarila vest ga davi v gozdu,
svarila na cesti ga ves čas.
Da zaduši jo, krenc h »Grozdu«,
pred poldnem sreblje tretji vrček,
krčmar pa spravlja kakor hrček.
Privede mimo pot berača.
Kocjan mu de: »Diši pijača?
Le stopi bliže sem, pa pij ga,
da moker boš ko v luži žaba!«

Tedaj pa v kotu pisana papiga
hreščavo zavrešči: »Baraba!«
Nevajen ptičje govorice
Kocjan se strese v grozi nemi,
ves bled in ves prepadel v lice
si misli: »Kaj še tič pove mi?«
Ko malo se zave, svoj dolg poplača.
Nikoli več ne zmami ga pijača.

Još su duše svetih
Osećaja pune,
Još se suze sreće
Iz očiju trune.

Još se poklik širi
S Trebevića divna,
Što ga složno kliče
Mlada vojska silna:

Jugoslavski Soko
Nikog se ne boji,
Ko klisura gorda
Na braniku stoji.

Da za Dom i Kralja
Skoči svakog trena,
Pa će pred njim dušman
Bežat kao sena.

Selo i grad beli
Pokazaće svima,
Da u našoj zemlji
Bezbrojnih nas ima.

Koji ćemo vazda
Mret za Kralja znati,
Kad ustreba za Dom
I živote dati.

To je himna naših
Sokolova svijuu,
Čija srca za Dom
I za Kralja biju.

Mladost in starost

Fr. Rojec, Ljubljana

Največja sreća je mladost,
a to usodna je bridkost,
da človek mlad, vesel in čil
mladosti ceniti ne zna
in potlej šele prav spozna,
kaj je imel in kaj je bil,
ko zdavnaj že mladosti raj

izgubil je za vekomaj!
Kako boli, kako skeli,
ko v poznih dneih spomin veli:
Poglej, kako je svet krasán,
a tebi se že bliža dan,
ko boš za vekomaj zaspal,
in ves svet zate bo propal!

Цара Давида псалам 127

Др. Вој. В. Рашић, Београд

Ако Господ дом не гради, —
Залуд муке да се ради!
Ако Господ град не чува, —
Залуд стража да се грува!

Залуд радиш, доцкан лежеш
И преморан хлеба једеш,
Залуд муке целог данка,
Кад' Бог своје даје санка!

Али хвала, — ох, Господу,
Што поручи целом роду:
Да су деца, да синови
Његов' пород и дарови!

И к'о што су стреле вите
У јакога убојите,
Е, тако су, Бога ради,
У свог оца синци млади!

Благо сваком, благо свима
Ко се добро снабде њима, —
Тај у сраму неће бити
И умеће победити!

Selo moje daleko i pusto
Često li sam dok ti dodoh sust'o;
Mnogo puta pomislio na te
Često puta tugovao za te.

Daleko si sate i minute
Trnje ti je ispreplelo pute
Al si meni od sveg najmilije,
Kad te spazim duša mi se smije.

Ti me sjećaš na zlačane dane
Bajne sreće iz mladosti rane,
Jer u Tebi prve snivah snove
I planove počeh stvarat nove.

Iz tebe sam u svijet poletio
U tebi se rodu posvetio.
Prve brazde u tebi uzorah
Prije nego ostavit te morah.

U tebi je Soko gnezdo svio
S kojim svak bi zadovoljan bio
U tebi sam ponajprije miso
Jugoslavsku u sebe usiso.

U tebi sam stvarao čudesa
Da se dive zemlja i nebesa.
Jer su tvoji ljudi osvešteni
Jer to jesu zov — Jugosloveni.

Što ne vole ptice kukavice
Već progone klete izdajice,
A podižu mlade Sokoliće
Što za Dom u vatru poletiče.

Zato, zdravo, selo moje milo;
Slavno jesi još slavnije bilo.
Nek se čuje prek' brda i dola
Slava moga Generalskog Stola!

Selo moje jugoslavsko kulo,
O tebi se pisalo i čulo,
Tebe pozna veliko i malo
Budi svima sjajno ogledalo.

Nakon Zagreba

Jošo Matešić, Ogulin

U anale naše
Spomen zlatnih slova
Beležiće slavlje
Naših Sokolova.

Kakovog ne vide
Zemlja slavsko divna,
Ko u Zagreb gradu
Za tog sleta silna.

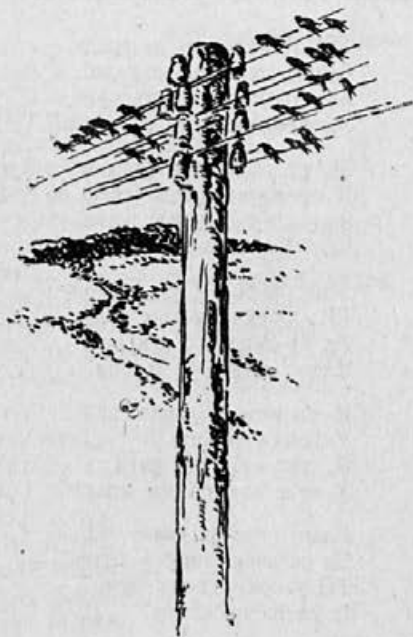
Nema toga pera
Nema dosta reči,
Da prikaže ono
Što u duši ječi.

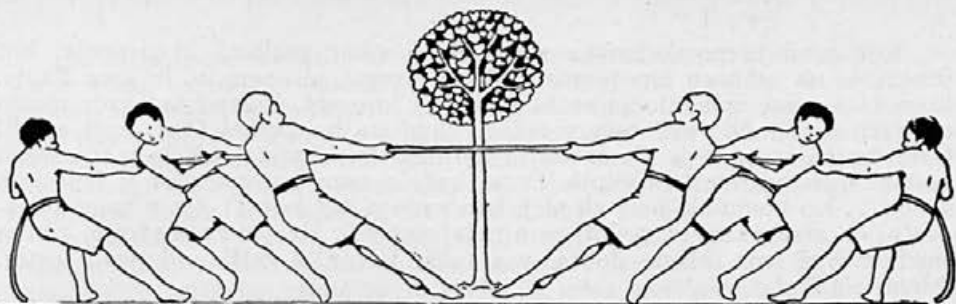
Jer je slavlje ovo
Pobedničko bilo,
Kad se bezbroj ptica
Na Grič saletilo.

Drhtala su srca,
Još pevaju duše,
A sinovi mraka
Od jada se guše.

Zdravo, sletu slavlja, —
Slavo Pobednika,
Sveg Sokolstva Ti ćeš
Bit ponos i dika.

Braća tu su draga
Bila svih Slovena,
U ljubavi bratskoj
Zavek zagrljena.

Radovi našeg naraštaja

Marjanci Sketovi najboljši izmed sestra v slovo in spomin

25. avgusta je umrla Marjanca Sketova. Pokopali so jo 27. avgusta. Pokojnica je bila med najpridnejšimi naraščajnicami Sokolskega društva Ptuj ter najbolj vneta nabiralka naročnic za »Sokolica«. — Na pričujoči sliki je sestra Sketova s svojo birmansko botro, sestro Šalamunovo, ženo staroste ptujskega Sokola brata dr. Šalamuna. Od umrle sestre se je poslovila na grobu naraščajnica Nada Kalfoljeva z nastopnim govorom:

Zamahnila je s svojo kruto roko neizprosna smrt in padel je pod njeno ostro koso naš najlepši cvet, Ti Marjanica. Ko smo z belimi šopki na rokah stopale za tvojo krsto, smo sklenile, da bomo pogumne in da bomo v sebi zaprle vse grenke solze, ki so silile na dan. Ko pa se je v tugi sklonil župni naraščajski prapor nad Tvojim temnim grobom — tla in stene smo Ti z belim cvetjem pregnile, pa še je bil grozen, hladen — ko se je sklonil prapor, ni bilo sile, da bi bila zadržala solze. Grenke in težke so padale na prst, ki te je zagnila. Saj si še pred par meseci bila zdrava, polna sokolskega ponosa

in vere v svojo moč na tekmah, ki so nam priborile ta prapor. In kmalu po tem si kot pomočnica sestre Silce, stopila v prednjaški zbor, da bi sonček Tvojega smehljajočega obrazka posvetil naši najmaljši deci. Tudi nekaj teh je stalo ob tvojem grobu in njih očke so strmele — strmele... Stali so tu Tvoji profesorji in učitelji, pred katerimi si pred dvema mesecema napravila nižji tečajni izpit. Stala je tu Tvoja ljubeča mati in množice ljudstva, ki so Te poznale in ljubile — saj Te je moral imeti rad vsak, kdor Te je poznal, Ti naša ljuba, dobra Marjanica. Vsi smo plakali in strmeli in nismo mogli pojmiti, da Te ni več.

Kot zgodnja pomladanska roža, ki jo vihar prelomi, si ovenela; kot pesem, ki na vrhuncu lepote svoje hipno izzveni, si onemela. In srce Tvoje, ki se je z nami radostilo in se žalostilo, ne bije več. Prazno je Tvoje mesto ob naši strani. Nič več tam v šolski klopi ne bo zvenel tvoj jasni smeh! Ostal bo pa spomin na Te svetel in lep in delo, ki si ga pričela v sokolskih vrstah, nam bo vzor. Stopinje Tvoje kažejo nam pot navzgor k lepoti, k soncu... Ko bomo šle prej ali slej, isto zadnjo pot kot Ti, tja v tajni skrivnostni onostranski svet, prihiti nam tedaj naproti, Marjanica, s svojim zlatim smehom vsa lepa, blaga, dobra, vsa taka, kakor si odšla od nas! Sestra, spavaj sladko!

Nada Ljudmila Kafol.

90.

Zašto idemo u Soko?

Mečar Alojz, naraštajac, Zagreb 3

Prva je i najsvetija dužnost svakog čoveka da koristi svojoj državi i svome narodu. Čovek od koga narod i država nemaju koristi, bolje je da ne živi, jer je samo na smetnji razvoju i podizanju naroda.

Znameniti pruski kralj Friderik Drugi Veliki rekao je: »Ja sam sluga države!« Držeći se tog gesla, visoko je podignuo svoj narod i svoju državu u ono doba. Zamislimo na kakvu bi se visinu mogla podići država, u kojoj bi se našao veći broj ljudi, koji bi mislili onako, kako je mislio Friderik Veliki.

Ali ne treba da posizemo za tuđim uzorima. Naša je uzvišena Kraljevska Porodica od davnine najbolji primer celome svetu, kako valja služiti svome narodu i podići ga.

Da! Svaki čovek treba da koristi državi i narodu i tada će nastati pravo blagostanje i zadovoljstvo u narodu. Ali koristiti svome narodu može samo onaj, koji ima veliku nacionalnu svest i ljubav prema svojoj državi i svome narodu.

Poznata je činjenica da pojedinac prilagođuje svoje nazore i držanje prema držanju i nazorima društva u kojemu se kreće. Kakovo društvo, takav i pripadnik društva. Dobro društvo — dobar pripadnik!... Loše društvo — još gori pripadnik! Pojedinac sam tu ne može ništa učiniti u javnom životu. On se mora začlaniti u društvu koje odgovara njegovim idealima, koje ima cilj, koji on smatra pravilnim. Pojedini ispravni građanin i Jugosloven mora ući u društvo, koje radi na osnovi državnog i narodnog jedinstva. A društvo koje propagira ideju narodnog i državnog jedinstva sviju Jugoslovena, jeste sokolska zajednica. Cilj Sokolstva jest telesni i duševni uzgoj svakog pojedinog člana i pripadnika, zatim preko njih sve sokolske zajednice i preko nje svekolikog našeg naroda u duhu jedinstvene, slobodne i bratske Jugoslavije. Jedan narod, jedna država, jedno Sokolstvo!

Da bi potpuno uspelo, Sokolstvo se služi ne samo telesnim odgojem već i duševnim odgojnim metodama. Telesni odgoj ide za tim, da učini telo gipkim, snažnim i sposobnim za život. Da telo dode do tog stepena, vežbamo u sokolskim redovima proste vežbe, vežbe na spravama i sa spravama, plivamo, smučamo, vežbamo se u lakoj atletici i uopće gojimo svestrani odgoj tela. Čovek, međutim nije samo telo već i duša! Telo je samo kutija, posuda u kojoj se nalazi alem-kamen, **bit čoveka, duša njegova!**

Ako Sokolstvo hoće da odgoji svoje pripadnike samo telesno, a da ne usadi u njihova srca ljubav prema narodu i domovini, ne bi bilo pravo Sokolstvo i telesnim odgojem bi malo ili ništa postiglo. Uzaludna bi bila muka i trud, jer od takovih »samotelesnih« Sokolova ni narod ni država nema koristi. Takovi su Sokolovi — mrtvi kapital.

Ali Sokolstvo hoće baš da uz telesni uzgoj daje svojim pripadnicima i duševni uzgoj. U tome Sokolstvo prednjači pred ostalim samo telesno-uzgojnim zajednicama. Pored svestranog telesnog odgoja ono daje svojim pripadnicima i duševno-narodni odgoj. Taj odgoj nije i ne može biti svestran kao što je telesni, nego je skučen na uzvišeni cilj Sokolstva: jedinstvo naroda i svih Jugoslovena, sloboda uverenja, bratstvo i jednakost! Svetovni odgoj duha i duše dobivaju svi pripadnici Sokolstva već u javnim učionicama, u školama. Sokolstvo im daje k tome još i idejni odgoj u smeru sveslovenskog i čovečanskog bratstva. Taj odgoj dobiva svaki pripadnik u vežbaonicama pomoću govora pred vrstom, pomoću razgovora sa sokolskim prednjacima, pomoću sokolskih listova i sokolskih knjiga te ukupnih manifestacija i ukupnog rada. Odgoj tela i duše u Sokolstvu možemo izraziti poznatom rečenicom: U desnici snaga — u misli domovina!

Ako sve to promislimo, dolazimo do uverenja da je Soko jedino udruženje koje radi za dobrobit naše države te svih Jugoslovena, na osnovi stvaranja velike i moćne Jugoslavije! Zato, braćo, idemo u Soko i zato stupamo ponosno i uzdignute glave pod barjakom sokolskim!

Z risarske razstave mest. ženske realne gimn. v Ljubljani.

Delo S. Finčeve, učenke 2. razr.

Tine je mlad in postaven mladenič. Vzlic mladosti mu poganjajo pod nosom kratke, črne brčice, ki mu delajo obraz še bolj odločen in možat. Oči mu živahno žarijo, čelo mu je pa samozavestno nagubano. Dela v tovarni in je pridn in vesten delavec. Ze od rane mladosti pa se pridno udeležuje pri Sokolu. Redno poseča telovadbo in marljivo pomaga, kjer vidi, da je treba. Z voljo in dolgotrajnim vežbanjem je postal dober in upoštevan telovadec. Glavni njegovi napaki sta trmoglavost in hitra zamerljivost. To mu je pa že prirojena lastnost, ki nenadoma bruhne iz njega, a ravno tako hitro zopet podleže hladnemu razumu. A včasih v takem stanju naredi kako nedopustno dejanje, radi katerega trpi on in njegovi tovariši.

Bilo je v soboto večer. V veliki, močno razsvetljeni telovadnici je bilo zbranih polno telovadcev in telovadkinj. Za nedeljo večer je bila napovedana telovadna akademija in v soboto je bila glavna skušnja. Oddelek za oddekom je stopal v prednji del dvorane in po taktu godbe izvajal vaje. Drugi so pa medtem vadili na orodju, ali pa sedeli in gledali. Načelnik je ves razburjen tekal sem in tja, poveljeval, popravljaj, grajal, se jezil, in če je oddelek dobro dovršil vaje, se mu je obraz za trenutek razjasnil, a zopet takoj dobil resen in zaskrbljen izraz. Že je srečno prebil izkušnjo naraščaj, za njim pa so lepo izvedle vaje članice. Na vrsto so prišli člani. Klavir je zazvenel in lahni melodiji so lepo po taktu sledili gibi teles. Do srede je šlo vse v najlepšem redu. A nenadoma je Tine obstal, ni vedel več naprej. Za njim so odpovedali drugi in lepa skupina je bila pokvarjena.

Načelnik se je razburil, vse je opozoril, naj pazijo in zahteval ponovitev. Izgledalo je, da se bo sedaj srečno izteklo. In res, vsi so srečno popravili prešnjo napako, samo Tine je zopet obstal in ves zmeden gledal okoli sebe. Sedaj so načelniku živci odpovedali in zavpil je nad nesrečnim mladeničem.

Tine je pobledel in se ozrl po ostalih, ki so imeli oči uprte v njega. Tedaj mu je kri udarila v glavo, zameglilo se mu je pred očmi in drhteč od jeze je zaklical:

»Ti... ti pa že ne boš nad menoj vpil!« Nehote je dvignil roko, a jo je takoj pobesil, ko se je zavedel svojega greha. Sram ga je postalo. Sklonil je glavo na prsi, se obrnil in naglo odšel iz telovadnice.

Jesenski zrak mu je ohladil misli in takoj se je zavedel, da ni storil prav, da je sam vsega kriv. Nemirno je begal iz ulice v ulico in šele pozno v noč je prišel domov, toda zaspati ni mogel.

Nedelja. Akademija je bila sijajno obiskana. Vse točke so že nastopile razen skupine članov in orodne telovadbe. A Tineta ni bilo. Že prej so ga iskali doma, pa ga niso našli. Načelnik si je očitaj, da je on kriv tega, a tolažili so ga, da morda še pride. Toda Tineta ni bilo in članska skupina ni nastopila.

Tine se je poparjen čez nekaj dni prikazal v Sokolskem domu. Nihče mu ni očital, da ni delal prav. Vsi so ga poznali in razumeli.

Poklican je bil na sejo. Tam mu je starosta očital nedisciplino in nepokornost, ki je v nasprotju s sokolskimi pravili. Zaradi tega mu je za en mesec zabranjen vstop v telovadnico.

Tine je vse to poslušal s sklonjeno glavo. Ko je slišal kazen, je izgubljeno in opotekajoč se odšel iz sobe.

Nikogar ni videl, nič slišal, samo vest se je oglašala vedno glasneje:

»Kazen... kazen.« Kaznovan biti: to mu je bilo nekaj neznanega, strašnega. In ves mesec ne bo smel v telovadnico, ko je sedaj komaj čakal, da je, po delu v tovarni, vzletel telovadne čevlje in šel v telovadnico. Tako zapuščen in sam bo. Morda še zaničevan in preziran...

Med takimi mislimi je pribežal v drevored. Usedel se je na klop, skrito med grmovjem. Naslonil je glavo na dlani in znova premišljaj, ali je to mogoče.

V srcu si je pa zabičeval, da kaj takega nikdar več... Saj to ni sokolsko.

Prošla je, evo, još jedna godina u kojoj je Sokolstvo proslavilo svoje jubileje. Nismo time hteli da pokažemo radi hvalisanja naš rad u prošlosti, već hoćemo nama samima da osvežimo način rada u prošlosti kako bi time dali više potstreka za rad u budućnosti. Jer iako smo nakon velikih prepreka postigli uspeh rada, ne smemo misliti da smo time udovoljili našoj sokolskoj dužnosti. Široko je polje našeg rada. Naročito danas moramo u našem radu biti oprezni. Videli smo velelepne sletove u Zagrebu i Sarajevu na kojima je Sokolstvo pokazalo svu svoju snagu i životnu sposobnost. Tu nam se pokazao rad naših starih radnika i sokolskih mučenika za sveopštu stvar, za stvar svih Jugoslovena.

Mi, braćo naraštajci, moramo biti dostojni sledbenici tih naših veterena, koji su nam utrli put po kom možemo sada slobodnije hodati da bismo postigli konačni cilj, kako bi se mogli odužiti svojoj dužnosti. Ne smemo klonuti ni za časak, jer je to već nazadak, a kod nas, braćo, nazadka ne sme biti! Bio sam svedok jednog nemilog slučaja u jednom našem društvu. Načelnik društva odredio je izvesnu braću da prilikom jedne društvene proslave, i sami pomognu kako bi ta proslava uspela. Ne samo da nisu učinili što im je bratski naređeno, već su i druge nagovarali da i ovi ne rade. Samo je sreća u tome što je mali broj takove braće kao što su ovi, te ih nisu poslušali. Tako, vidite, ima među nama takovih, koji ne samo što sami ne rade, već i druge nagovaraju da i ovi ne rade. Da li je to sokolski, ne treba da se ništa kaže. Takav rad neće i ne može roditi nikakvim uspehom. Prva briga, sada na početku, našeg rada treba da nam bude, da taj kukolj iz naših redova što pre istrebimo. Kada ga budemo istrebili te tako naše redove pročistili od nepotrebnih i štetnih, onda moramo paziti koga ćemo pustiti u svoje redove. Kao i svuda tako i kod nas, ne sme ostati ono što ne velja i što koči pravilan rad u našem društvu. Mnogo se još koječega ima primetiti, naročito posle naših sletova. Malo je ipak one braće, koja su svesna imena koji nose. Svemu tome, braćo, mora se doći na kraj. Kako ćemo se moći odbraniti od raznih napada sa sviju strana, ako sami nismo u našoj sredini onakvi kakvi treba da budemo.

Na rad, braćo, na nama je mladima da sačuvamo tekovine i dodemo do pobeđe naših svetih ideala!

Želja mladog Sokolića Dura Ž. Čolić, Srp. Moravice

Ja sam mladi Sokolić
Još je slab moj let,
Ne mogu se u vis dić
S 'tarjim upored.

Oh kada će, Bogo moj,
Svanut i taj dan;
Kad ću počet da letim
I ja razdragan.

Prvi će mi biti let
Prvi pravac taj;
Tam' gde vlada tužan set
Plač i uzdisaj.

Na visoko ja ću s' vit'
Ubrzaću let;
Krvlju moram otkupit'
Biser oduzet.

GLASNIK

TAKMIČENJA ZA PRVENSTVO SAVEZA SKJ U PROSTIM GRANAMA

Jak i nagao razvitak lake atletike u našem Sokolstvu ponukao je savezno načelništvo da priredi prva savezna takmičenja u prostim granama za prvenstvo našega Saveza. Ova takmičenja održala su se po prvi put u našem Sokolstvu u Zagrebu prilikom velikog pokrajinskog sleta. Takmičenja su održana dne 1, 2 i 3 avgusta, a vodio ih je savezni načelnik br. Mi-

Brat Kovačević baca kuglu

roslav Ambrožič. Takmičilo je 674 takmičara i takmičarki u 2506 takmičarskih jedinica. Takmičile su sve župe osim župa Niš i Kragujevac.

Da i naš naraštaj vidi uspehe tog našeg do sada najvećeg lakoatletskog takmičenja donosimo samo najbolje uspehe:

A. ČLANOVI:

Takmičenje vrsta u peteroboju: 1) Ljubljanski Sokol (ž. Ljubljana) 2116 točaka. Prijavljenih je bilo 40 vrsta, takmičilo ih 27, diskvalificirano 5.

II Takmičenje župskih vrsta u izmeničnom trčanju 4 × 100 m: 1) Župa Beograd 467/10 sek. Prijavljenih je bilo 18 vrsta, takmičilo ih je 15, diskvalifikovano 4.

III Takmičenje pojedinaca u desetereboju: 1) Tončić Stanko, Zagreb (ž. Zagreb) 4.865.03 tačaka. Prijavljeno je bilo 14, takmičilo ih je 6.

IV Takmičenje pojedinaca u peteroboju: 1) Čurda Hugo, Sokol I Tabor (ž. Ljubljana) 2.518.52 tačaka. Prijavljeno je bilo 33, takmičilo ih 16, a odustala 3.

V Takmičenje pojedinaca u pojedinim granama: Trčanje na 100 m: 1) Dr. Buratović Ivo, Zagreb II (ž. Zagreb) 11.6 — Kovačić Alfons, Ljubljana I (ž. Ljubljana) 11.6. Prijavljenih je bilo 89, takmičilo ih je 46.

Trčanje preko zapreka na 110 m: 1) Dr. Buratović Ivo, Zagreb II (ž. Zagreb) 15.8. Prijavljenih je bilo 13, takmičilo ih je 5, diskvalifikovan 1.

Trčanje na 200 m: 1) Kovačić Alfons, Ljubljana I (ž. Ljubljana) 24.4. Prijavljenih je bilo 41, takmičilo ih je 9, diskvalifikovan 1.

Trčanje na 400 m: 1) Stefanović Dragoš, Beograd matica (ž. Beograd) 55.3. Prijavljenih je bilo 28, takmičilo ih je 13, odustao 1.

Trčanje na 800 m: 1) Čurda Hugo, Ljubljana I (ž. Ljubljana) 2.09.4. Prijavljenih je bilo 12, takmičila su 4.

Trčanje na 1500 m: 1) Šindelar Vinko, Zagreb VI (ž. Zagreb) 4.37.1. Prijavljenih je bilo 48, takmičilo ih je 20, odustalo 5.

Trčanje na 5000 m: 1) Marko Soldo, Polje-Dabar (ž. Mostar) 19.11^{3/8}. Prijavljenih je bilo 8, takmičilo su 3, odustao 1.

Skok u vis: 1) Dr. Buratović Ivo, Zagreb II (ž. Zagreb) 170. Prijavljenih je bilo 71, takmičilo ih je 32, nije ih postiglo najnižu meru 7.

Skok u dalj: 1) Dr. Buratović Ivo, Zagreb II (ž. Zagreb) 6.26. Prijavljenih je bilo 86, takmičilo ih je 43, nije ih postiglo najnižu meru 21.

Trskok: 1) Stevan Beniš, Bačka Topola (ž. Novi Sad) 12.79. Prijavljenih je bilo 30, takmičilo ih je 11.

Skok s motkom: 1) Bakov Jaša, Beograd II (ž. Beograd) 3.30. Prijavljenih je bilo 24, takmičilo ih je 5, nije postigao najnižu meru 1.

Bacanje kugle: 1) Kovačević Aleksa, Zagreb II (ž. Zagreb) 14.50. Prijavljenih je bilo 77, takmičilo ih je 30, nije postigao najniže mere 1.

Bacanje diska: 1) Kovačević Aleksa, Zagreb II (ž. Zagreb) 37.74. Prijavljenih je bilo 43, takmičilo ih je 17, nije postiglo najniže mere 9.

Bacanje koplja: 1) Kovačević Aleksa, Zagreb II (ž. Zagreb) 51.25. Prijavljenih je bilo 29, takmičilo ih je 24, nije postiglo najniže mere 7.

Bacanje čekića: 1) Gojić Petar, Bjelovar (ž. Bjelovar) 45.30. Prijavljenih je bilo 13, takmičilo ih je 3, nije postigao najniže mere 1.

B. ČLANICE:

I Takmičenje vrsta u četverboju: 1) Ljubljanski Sokol (ž. Ljubljana) 1009 tačaka. Prijavljenih je bilo 16, takmičilo ih je 12.

II Takmičenje župskih vrsta u izmeničnom trčanju 4 × 75 m: 1) Beograd 44 sek. Prijavljenih je bilo 9, takmičilo ih je 6, diskvalifikovana 1.

III Takmičenje pojedinki u pojedinim granama: Trčanje na 60 m: 1) Hofman Flora, Beograd matica (ž. Beograd) 8^{9/10} časaka. Pleše Katica, Zagreb I (ž. Zagreb) 8^{9/10} časaka. Smerdu Ljubica, Maribor (ž. Maribor) 8^{9/10} časaka. Štefanini Zulejka, Zagreb II (ž. Zagreb) 8^{9/10} časaka. Prijavljenih je bilo 20, takmičilo ih je 12.

Trčanje na 100 m: 1) Hofman Flora, Beograd matica (ž. Beograd) 14. Prijavljenih je bilo 14, takmičilo ih je 8.

Skok u dalj: 1) Štefanini Zulejka, Zagreb II (ž. Zagreb) 4.27. Prijavljenih je bilo 11, takmičilo ih je 6, nije postigla najniže mere 1.

Skok u vis: 1) Štefanini Zulejka, Zagreb II (ž. Zagreb) 1.30. Prijavljenih je bilo 11, takmičilo ih je 6, nije postigla najniže mere 1.

Bacanje kugle: 1) Štefanini Zulejka, Zagreb II (ž. Zagreb) 9.81. Prijavljenih je bilo 12, isto toliko i takmičilo.

Bacanje diska: 1) Klokočovnik Silva, Zagreb IV (ž. Zagreb) 25.80. Prijavljenih je bilo 11, isto toliko i takmičilo.

Bacanje koplja: 1) Štefanini Zulejka, Zagreb II (ž. Zagreb) 27.35. Prijavljeno je bilo 9, isto toliko i takmičilo.

»VESELE URE«.

Telesna vzgoja na osnovnih školah. I. del za prvi razred. 261 slika in 9 načrtov. Sestavil Bajželj Ivan, risbe izdelal Pirc Stane. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena broširani knjigi 24 Din, v pol platno vezani 30 Din.

Knjigo je na osnovi mišljenja prosvetnega sveta S. br. 907/33 z dne 30. aprila 1934. odobril gospod minister prosvete z odlokom S. n. br. 154.000 z dne 31. maja 1934. kot pomožni učbenik v učiteljskih školah in dovolil, da se sme nabavljati za šolske knjižnice.

Učiteljstvo osnovnih šol že dalj časa pogreša primerne knjige, ki bi obravnavala telesnovzgojni problem na naših osnovnih školah. Zlasti zdaj, ko stopajo v veljavo novi učni načrti za narodne šole, ki predpisujejo, da se mora pouk vršiti po načelih koncentracije in aktivnega sodelovanja učencev, je potreba po taki knjigi postala tem bolj občutna.

Te kožljive naloge se je lotil znani strokovnjak v telesni vzgoji Bajželj Ivan, bivši telovadni učitelj na učiteljski šoli v Ljubljani. V smislu novega zakona in učnih načrtov za osnovne šole namerava sestaviti za vsak razred praktično knjigo po sodobnih telesnovzgojnih nazorih in v skladu z delovno šolo ter s strnjanim poukom. So-dež po prvem zvezku, ki je pravkar izšel, bo delo odlično ter bo v polni meri doseglo svoj smoter.

Prvi zvezek za 1. razred osnovnih šol obsega precej obširen teoretični del, ki v njem avtor zametava dosednji način telovadbe, ki je samo mehanična in preveč stilizirana brez umske in duševne vsebine. Dalje razpravlja o delovni šoli in o strnjem pouku, ki sta dala tako rekoč povod za reformo mladinske šolske telovadbe. V smislu teh načel zahteva, da bodi telesna vzgoja kolikor mogoče samostojno udeleževanje otrokovo, vzeto iz njegove oko-

lice in njegovega doživetja. Upoštevajoč vsa sodobna vzgojna načela prihaja do zaključka, da bodi telesna vzgoja neločljivi del duševne in bistveni del splošne vzgoje.

Pod posebnim poglavjem navaja razčlenbo vsake telovadne enote (pol ure, ure), ki mora obsegati gotove panoge in navaja obsežno gradivo, primerno za osnovne šole in posebej še za prvi razred. To poglavje je najobširnejše in za učiteljstvo najpoučnejše ter je že iz teh izvajanj dokaj jasno kakšna bodi sodobna telesna vzgoja v osnovni šoli.

Še jasnejšo sliko o sodobni telovadbi pa nudi praktični del knjige. Tu je obdelal avtor 34 telovadne pol ure za prvi razred. Sam pravi, da so to primeri, po katerih si bo vsak učitelj sam ustvaril še ostale pol ure, kolikor jih bo potreboval za svoj razred. Tako prepušča učiteljstvu svobodo pri pouku, da si vsak po svoji lastni uvidevnosti in po lokalnih prilikah ter upoštevajoč strnjeni pouk začrta svojo učno pot. Obdelane enote obravnavajo učno snov od jeseni do poletja in so deloma sestavljene na podlagi Fleretove: Naše prve knjige. Kdor prečita enote si lahko predstavlja s kakšnim veseljem in zanimanjem bodo najmlajši šolarčki zaposleni pri telovadbi, saj bodo večinoma vse vaje izvajali v obliki iger, ker se učenci sicer težko uživajo v šolsko delo, ker je prehod iz domačega v šolsko življenje za te malčke prevelik korak in jih šolsko delo tako fizično kakor duševno preveč utruja.

Med telovadnimi enotami so vpleteni tudi šolski izleti in navodila zanje, kakor jih predpisuje novi učni načrt.

Na zaključku praktičnega dela je pod naslovom »Na Vidov dan« avtor pridal pet primerov za javne nastope, ki jih šole prirejajo ob raznih patriotskih proslavah. Te primere bo učiteljstvo nedvomno z veseljem sprejelo, saj baš takega gradiva šolam občutno primanjkuje. Šolske proslave bodo dobile s takimi nastopi — četudi so jako lahki in duševnemu obzorju učencev 1. razreda prilagodeni — mnogo pestrejšo sliko in zanimivejši vzpored.

Slike, ki pojasnjujejo štivo, so dobre in bodo tudi oni, ki sokolskega nazivostvoja niso povsem veščji, omogočile, da se poglobijo v novi način vodstva telesne vzgoje v osnovnih šolah.

»Vesele ure« bodo izpolnile občutno vrzel v naši strokovni literaturi in smo uverjeni, da se bo učiteljstvo z veseljem oprijelo telovadbe po tem načinu, ker je tudi zanj mnogo zanimivejša nego dose-

danja dolgočasna telovadba. Telesna vzgoja pa bo s tem doživela lep podvig. Ker bo delo prevedeno v srbohrvaščino, se bo ta v sodobnem duhu vodena telovadba razširila tudi po ostalih banovinah naše države in bo na ta način vsa šolska telesna vzgoja v naši državi usmerjena v novo smer. Pa tudi voditeljem sokolske dece bodo »Vesele ure« prav prišle, in se bo telovadba najmlajših sokolskih pripadnikov vršila v živahnejši in otrokovi duši prilagodnejši obliki. Ni treba še posebej poudarjati, da bo knjiga učencem učiteljskih šol, ki jim je v prvi vrsti namenjena, izvrsten metodičen pripomoček za pripravo v vodstvu telesne vzgoje na osnovnih šolah.

Sokolskim edinicam in še posebno prednjakom in prednjačicam toplo priporočamo knjigo v nakup.

Za šalu

Povest. Učitelj: »Zašto je u našoj istoriji važna godina 1331?« — Đak: »Godine 1331 rodio se car Dušan Silni.« — Učitelj: »Dobro. A šta je bilo godine 1346?« — Đak: »Godine 1346? Godine 1346 bilo je Dušanu Silnome 15 godina.

Stao je plesniviti. Mali Boro pomno promatra svoga oca. Začuden opazi na njegovoj glavi prve sede vlasi te vikne: »Joj, tata, meni se čini da si počeo plesniviti.«

Promišljeno. »Bojane, pa ti si upravo jeo voće, a sada gutaš toliku vodurinu!« — Bojan: »Zato, tatice, da ne moram sutra ići u školu.«

Spretan šofer. Seljak opazi na cesti šoferu, koji se zaleteo u jedno drvo te se zaustavio, a da mu se nije ništa dogodilo. — »Slušajte,« upita ga, »a kako se zaustavite, kada nema drveta?«

Dva ćuke. Tatj je pred sinkom izmaklo nešto ružno. Da bi prikrio nepriliku, viknuo je ćuki: »Marš, ćuko!« — Skoro za tim desila se ista neprilika sinčiću. — »A šta je to?«, upita ga ogorčeno otac. — »To je moj ćuko,« odvratil sin.

Iz predavanja. — »Kad bi Spartanci polazili u krvavi boj, oni bi nakudravali i mazali kosu. Ne kao ono magare, onaj Stipe u zadnjoj klupi koji dolazi svaki dan neočešljan u školu.«

Iz uredništva

Rukopise za naredni broj Sokolića treba poslati uredništvu najkasnije do 10 oktobra.

Upozoravamo braću i sestre saradnike i dopisnike, da po novom tumačenju poštanskih vlasti nisu više sokolski listovi oprošteni od plaćanja poštarine. Skrećemo stoga pozornost svima da u buduće propisno frankiraju svoja pisma, koja šalju bilo uredništvu bilo upravi sokolskih listova. Nedovoljno ili uopće nfrankirane pošiljke nećemo, uza svu dobru volju, moći da primamo.

Početakom i ove školske godine molimo našu braću i sestre da živom reči preporučuju i šire naše naraštajsko glasilo Sokolić. Svaki pretplatnik neka se pobrine da nađe još jednog. Svaki naraštajac i svaka naraštajka neka redovno čita svoje glasilo. Ono mora biti ogledalo naše sokolske omladine! Zato budi pretplatnik Sokolića, čitaj ga i saraduj u njemu!

Rešenje iz 7-8 broja »Sokolića«

Stepenice: A, Na, Ana, Rana, Vrana.

Sklanjalka: šara — bara.

Popunjalka, Vodoravno: 1) Lipa. 5) Jovo. 8) More. 10) Ku. 11) Pekara. 12) Na. 13 a) Sava. 15) Poj. 17) To. 16 a) Tru. 17) To. 18) Fenek. 19) Proda. 21) Prsko. 22) Šegrt. 23) Oka. 26) S i i. 28) Selo. 31) Al. 32) Poselo. 33) Ko. 34) Kaja. 36) Opet. 37) Ka. 38) Bele. — Okomito: 1) Luks. 2) Po. 3) Nokat. 4) Pravo. 6) Oh. 7) Ovan. 8) Mes. 9) Era. 13) Jonsko. 14) Trogir. 15) Pero. 16) Jeka. 16 a) Tres. 17 a) Udri. 18 a) Ko. 20) At. 24) Pesak. 25) Aleja. 27) Zato. 28) Sok. 29) Ola. 30) Kome. 33 a) Me. 35) He.

Ispunjalka, Vodoravno: 1) Svetina. 6) On. 7) Na. 10) Carić. 14) Bokor. 18) Avadar. 19) Košava. 20) Taj. 22) Tak. 23) Rko. 25) i 26) Ona. 28) Orah. 30) Omer. 32) Kv. 33) El. 34) Tara. 36) Skut. 38) Bon. 39) Sto. 41) Ris. 43) Rov. 46) Gem. 48) Arapin. 50) Pijano. 52) Jaram. 53) Pirot. 54) No. 56) La. 57) Kondori. — Okomito: 2) Voćar. 3) En. 4) In. 5) Naboj. 8) Ocat. 9) Mrak. 11) Avar. 12) Rajko. 13) Id. 15) Oš. 16) Katar. 17) Ovas. 21) An. 24) Orkan. 25) i 26) Oh. Ao. 27) Velur. 29) Avr. 31) Mek. 34) Tovar. 35) As. 36) So. 37) Tigar. 38) Bora. 40) To. 42) Seno. 43) Raja. 44) Himno. 45) Kipar. 47) Moto. 49) Pa. 51) Ji. 55) On. 56) ne 58) Lo.

The first part of the book is devoted to a general introduction to the subject of the history of the world. It is divided into two main parts, the first of which is a general history of the world, and the second is a history of the world as seen from the point of view of the individual nations. The first part is divided into three main sections, the first of which is a general history of the world, the second is a history of the world as seen from the point of view of the individual nations, and the third is a history of the world as seen from the point of view of the individual nations.

History of the World

The second part of the book is devoted to a general introduction to the subject of the history of the world. It is divided into two main parts, the first of which is a general history of the world, and the second is a history of the world as seen from the point of view of the individual nations. The first part is divided into three main sections, the first of which is a general history of the world, the second is a history of the world as seen from the point of view of the individual nations, and the third is a history of the world as seen from the point of view of the individual nations.